ČÍSLO 6 | DECEMBER 2017

MAGAZÍN

NA CESTE

MÁRIA ČÍROVÁ
a jej osudová láska

KEDY BUDE PERINBABA2?

ČAROVNÉ VIANOCE
Veria známe tváre na Ježiška?

KRÍDLA NA ZIMU.

S PRÍCHUŤOU ŠKORICE A SLIVKY.

Red Bull

REVITALIZUJE TELO A MYSEĽ.

MAGAZÍN NA CESTE

VYDAVATEĽ
NIVEL PLUS s.r.o.

ŠÉFREDAKTOR
Roman SLUŠNÝ
e-mail: sefredaktor@m-naceste.sk
tel.: +421 949 555 999

PROJEKTOVÁ MANAŽÉRKA
Katarína HERŽOVÁ
e-mail: projekty@m-naceste.sk

GRAFICKÝ DIZAJN/ÚPRAVA
Matúš HUSÁR

JAZYKOVÁ KORektúra
Nikola ČUKANOVÁ

ZÁSTUPCA RIADITEĽA PRE INZERCIU
Jozef ŠPAČEK
e-mail: reklama@m-naceste.sk
tel.: +421 911 668 469

ADRESA REDAKCIE
Ivanská cesta 2D, 821 04 Bratislava
tel.: +421 2 628 01 182

Vydanie: December 2017 **Ročník:** I. **Číslo:** 6
Periodicita vydávania: mesačník
Evidenčné číslo: EV 5524/17
ISSN: 2585-7053
Sídlo vydavateľa: Ivanská cesta 2D 821 04 Bratislava **IČO:** 35712058
Tlač: Neografia, a.s., Martin

EDITORIÁL

MILÍ CESTUJÚCI,

ani sme sa nenazdali a náš časopis je na svete už pol roka. Toto decembrové vydanie nesie prívlastok vianočné. Rozšírili sme ho o osem strán a nájdete v ňom anketu o tom, ako sa tešia na nadchádzajúce sviatky niektoré známe tváre, vrátane prezidenta Andreja Kisku. Ukážeme vám, akú úžasnú lyžovačku môžete zažiť v Tatranskej Lomnici, kde by ste rozhodne mali navštíviť Múzeum lyží. Prinášame aj rozhovor s populárnou speváčkou Máriou Čírovou, ktorá sa tento rok vydala za svojho dlhoročného partnera – producenta Mariána Kachúta. A jej manžel nám tiež prezradil čosi zo spoločného života, ktorého neodmysliteľnou súčasťou sú aj ich dve deti – Hugo a Zoe. V našom magazíne nájdete novú rubriku Do kuchyne s receptami dobrôt vhodných na štedrovečerný stôl, obľúbený skutočný príbeh alebo vás radi aspoň virtuálne zavedieme na tie najkrajšie vianočné trhy v rôznych mestách Európy. Dopočuli sme sa, že viacerí z vás sa stali našimi pravidelnými čitateľmi a každé nové číslo magazínu NA CESTE si odkladajú. Už len do konca tohto roka máte jedinečnú možnosť si to zariadiť tak, aby ste časopis dostávali priamo domov alebo ho prípadne objednali pre niekoho, komu ním chcete urobiť radosť. Bližšie informácie nájdete na strane 23. A keby ste nás náhodou hľadali aj na internete, tak si kliknite na stránku: www.facebook.com/magazinnaceste, pridajte sa k nám a uvidíte tam všetko, čo sa do tlačenej formy nevošlo. Želám vám šťastné, veselé a hlavne krásne Vianoce a vykročte do roku 2018 tou správnou nohou!

Roman Slušný

Bezplatne distribuovaný magazín do rýchlikov v rámci Slovenska.

Autorské práva sú vyhradené a vykonáva ich vydavateľ. Kopírovanie alebo rozširovanie celku a akejkoľvek časti magazínu v slovenskom alebo inom jazyku bez písomného súhlasu vydavateľa je zakázané.

PR reklama je graficky vyznačená.

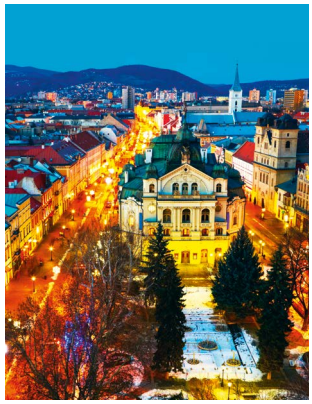

Foto na titulnej strane:
Budova Štátneho divadla Košice na Hlavnej ulici. Kedysi na tomto mieste stála stredoveká radnica, ktorá sa nevyužívala. Pôvodná budova bola uvedená do prevádzky v roku 1788, ale súčasnú podobu má divadlo od roku 1899. Fotografované z veže dómu svätej Alžbety.
Foto: Shutterstock

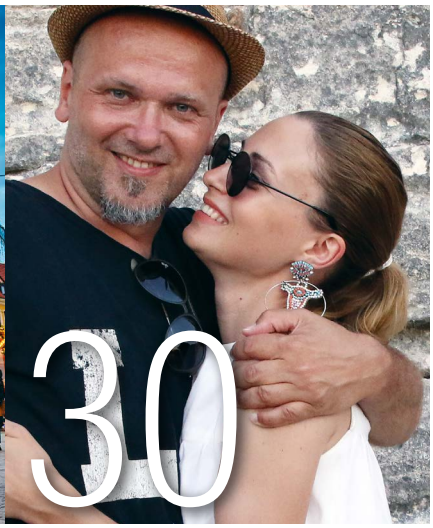

PO SLOVENSKU

10 LYŽIARSKA NOBLESA

Tatranská Lomnica vám v zime ponúka modernú zábavu, legendu medzi zjazdovkami, eleganciu čias Rakúsko-Uhorska, ale aj Múzeum lyží

DO HISTÓRIE

16 BEZ NICH BY TO NEBOLI SVIATKY

Sú pesničky, ktoré k Vianociam patria rovnako ako stromček či darčeky. Vkĺznu nám do uší koncom novembra a tesne pred Vianocami nám už poriadne lezú na nervy, ale po roku ich chceme počuť opäť.

ŠPORT

18 RYBÁRIKOVEJ SEZÓNA AKO Z ROZPRÁVKY

Sama o tom ani len nesnívala. Po tom, čo slovenská tenistka Magdaléna Rybáriková figurovala v marci tohto roku na 453. priečke rebríčka WTA, ale zakončila sezónu ako svetová dvadsiatka.

ZDRAVIE

22 MLADÉMU ŠPORTOVCOVI ZACHRÁNIL SLEZINU

Na začiatku bol 16-ročný chlapec, ktorý lekárov v Detskej fakultnej nemocnici navštívil kvôli tomu, že mal deformovaný hrudník. Zo začiatku si mysleli, že ide o následok športovej činnosti, ale skutočnosť ich aj tak prekvapila...

AUTO-MOTO

40 DARČEK PRE CELÚ RODINU

Chcete si kúpiť nové auto pod stromček? Vynikajúci nápad. Kedykoľvek si sadnete za volant, pripomenie sa vám najkrajšie obdobie roka. Pritom niektoré novinky na našom trhu si môžete dopriať už za niekoľko tisíc eur!

Tešia sa viac na Ježiška alebo NA SILVESTRA?

Ani sme sa nenazdali a opäť prichádzajú najkrajšie sviatky roka – Vianoce. Preto sme sa niekoľkých ľudí z rôznych spoločenských sfér i kútov Slovenska opýtali, ako ich zvyknú tráviť, čo považujú za ten najkrajší vianočný darček a či bývajú na Silvestra veselí a ak áno, tak prečo…

Autor: Roman SLUŠNÝ, **Foto:** KP SR, Archív respondentov, Peter Žákovič, shutterstock

ANDREJ KISKA

PREZIDENT SR (POPRAD)

Na Štedrý večer k nám chodia starí rodičia. Máme presne zaužívaný rituál, ja pripravím so synom kapra a manželka varí fantastickú kapustnicu z dvoch druhov mäsa, s hubami, slivkami a so všetkým, čo tam má byť. Dáme si oplátku s medom, prípitok a ja potom hrám na gitare a celá rodina spievame Tichú noc. No a potom nastane ten najkrajší okamih, ktorým je rozbaľovanie darčekov. Mladší syn ešte vlani veril na Ježiška, dcéra nás zatiaľ „nebonzla“, čo sme radi, pretože úprimná radosť v očiach dieťaťa z každého darčeka je neopísateľná. Vždy sa na to veľmi tešíme. Keď som bol malý, tak sme Vianoce trávili doma a starší brat mi ešte pred Štedrým večerom poukazoval všetky možné skrýše, kde sú poschovávané darčeky. Boli sme zvedaví ako všetky deti. Mňa ako chlapca najviac potešila autodráha, s ktorou som sa nevedel prestať hrať a potom kalkulačka. Veľmi rád som počítal, chodil do matematickej triedy a stále do nej ťukal a hádal, ako je možné, že to kalkulačka dokáže tak rýchlo spočítať. Snažil som sa prísť na to, v čom je tá finta. Otec mi k nej vyrobil ešte aj špeciálny kryt, lebo v tom čase to bol ešte relatívne drahý darček.

MÁRIA VAŠKOVIČOVÁ

AUTORKA A PRODUCENTKA KRIŠTÁĽOVÉHO KRÍDLA (RADOŠOVCE)

Nikdy nezabudnem na svoje prvé detské čižmičky, ktoré určite museli byť od Ježiška, pretože boli nedostatkové. Od samej radosti som išla s rodičmi aj na polnočnú omšu. Na Ježiška verila dlho moja dcéra Katka, až kým jedného dňa neprišla zo školy s tým, že on vraj darčeky nenosí. Vysvetlila som jej, že to je tradícia, ktorú aj v našej rodine dodržiavame ako významný rituál. A duchovná atmosféra Vianoc spôsobuje, že sa všetci veľmi tešíme aj z obyčajných darčekov. Posledný deň roka trávim najradšej doma a o zábavu sa mi starajú naše dva labradory, ktoré behajú po záhrade a štekajú na všetky tie čudá lietajúce vo vzduchu. Veselých Silvestrov som v mladosti zažila niekoľko, ale zvlášť si spomínam najmä na tie, keď ešte žili všetci moji najbližší.

JOŽO PROČKO

ZABÁVAČ (HALÍČ, OKR. LUČENEC)

Vyrastal som v relatívne skromných podmienkach ako syn školníka a mamy – upratovačky a rodičia nám kupovali jedine to, čo si mohli z tých malých platov dovoliť. Na jedny Vianoce som dostal hokejku. Bola lacná a zlomila sa mi hneď na druhý deň. Aj s tým kýpťom som ešte dlho hral. Moje deti verili na Ježiška, ale keď mal Miško asi 6 rokov, tak priniesol zo školy informáciu, že darčeky vraj dávajú rodičia. A keď na Štedrý večer zazvonil zvonček, tak si so sestrou našli pod stromčekom papier s textom: „Neveríte na mňa. Darčeky nebudú. Ježiško.“ Zuzka obvinila Miška, že neverí a on sa zase vyhováral na ňu. Dohodli sme sa, nech sa skúsia úprimne pomodliť a uvidíme, čo sa stane. Keď sa opäť vrátili do obývačky, tak tam už boli darčeky aj s odkazom: „Odpúšťam Vám – Ježiško.“ Od šťastia nespali možno aj dva dni a v januári si škôlkári rozprávali, že Ježiško existuje, lebo si aj so Zuzkou Pročkovou písal. To, prečo by mal byť posledný deň roka veselý, som nikdy nepochopil. Pre mňa bol, paradoxne, najpamätnejší Silvester, keď mi počas roka odišiel niekto veľmi blízky a uvedomil som si, že sa s ním už nikdy nebudem smiať.

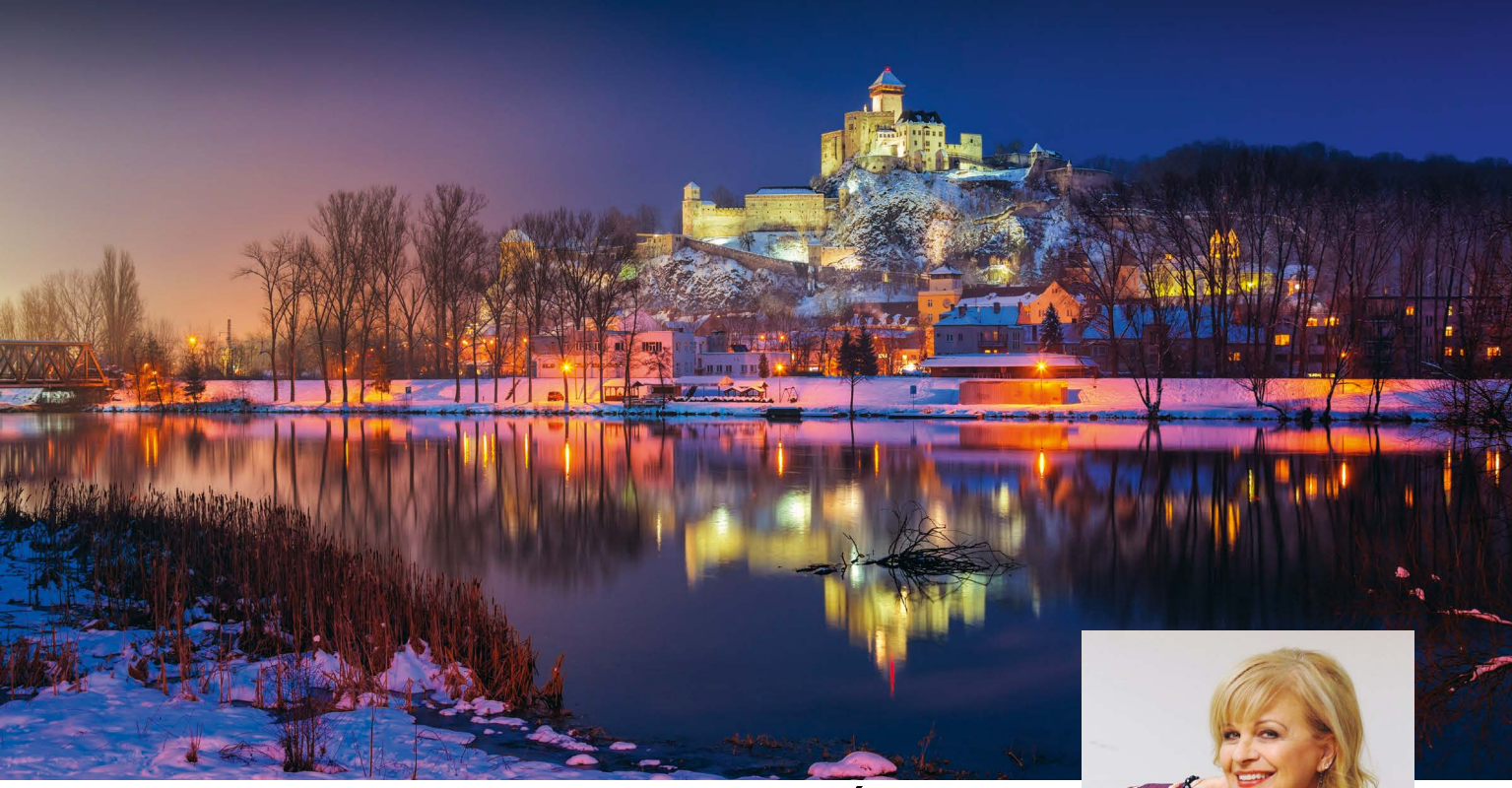

MONIKA STANISLAVOVÁ

UČITEĽKA SPEVU (TRENČÍN)

Myslím, že všetky deti veria na Ježiška a ani ja som nebola výnimkou. Navyše ma vždy poteší, keď ma niekto obdaruje, takže v prípade Vianoc bola tá moja radosť oveľa väčšia. Moja generácia nepísala Ježiškovi, ale naše želania boli sprostredkované cez rodičov. Ak sme chceli dostať nejaké darčeky, museli sme ich poslúchať. Spomínam si, že som túžila po bábike s ozajstnými vlasmi a keď som ju dostala, bola som najšťastnejšou osobou pod slnkom. A moje dcéry ako malé zase bláznili za bábikami Barbie. Silvester je akousi bilanciou celého roka a možno sa aj tešíme, že sme zvládli všetky tie prípravy aj sviatky samotné. Najveselší posledný deň som zažila v roku, keď som sa osamostatnila a trávila prvého Silvestra len s mojím manželom. Ale keďže sa ešte stále živím aj ako speváčka, tak rada spomínam aj na svoje silvestrovské vystúpenia, keď som mojím umením mohla urobiť radosť druhým ľuďom. Najviac ma napĺňa, keď je okolo mňa dobrá nálada a zábava.

NATÁLIA HATALOVÁ

SPEVÁČKA (TOPOĽČANY)

Najkrajším darom je podľa mňa to, keď sa zíde pri stromčeku celá rodina. Tieto chvíle sú vzácne, jedinečné a ako si až neskôr uvedomíme, tak aj neopakovateľné. V detstve som na Ježiška čakala u babky a dedka v Rajčanoch, ale odkedy ma práve na Vianoce môj súčasný manžel Laci požiadal o ruku, tak ich trávime buď spolu alebo s našimi rodinami. Posledný deň roka býva u mňa zväčša pracovný, ale užívam si jeho atmosféru a bavím sa takmer rovnako dobre. Silvester plný smiechu som naposledy zažila asi pred štyrmi rokmi v Prahe, kde som najskôr odohrala predstavenie v divadle Hybernia a po ňom ma čakala slávnostná večera s priateľmi a jedna doslova nezabudnuteľná noc.

VÁCLAV ŠUPLATA

SPISOVATEĽ (BRATISLAVA)

Ako dieťa som si myslel, že sú dvaja Ježiškovia - jeden bohatý a druhý chudobný a nechápal som prečo mne nosí darčeky len ten druhý. A tak našim nezostávalo iné, ako mi veľmi skoro vysvetliť, že to, čo oni Ježiškovi nekúpia, to mi neprinesie. Keď som bol veľký, dostával som pod stromček veci, ktoré niekto doma buď chcel, alebo potreboval. Napríklad autolekárničku k otcovej motorke, ktorej som sa nesmel ani dotknúť alebo päť fotoalbumov, hoci sa oveľa radšej prehrabujem v kufri s fotkami než si listujem v albumoch. A raz som dostal aj nový vysávač, hoci len máločo nenávidím viac ako vysávanie. Skrátka som mal vždy veselé Vianoce. Na Silvestroch mi prekáža to plánované veselie a trochu nechápem, prečo ľudia s takým nadšením oslavujú príchod nového roka, ktorého konca sa mnohí ani nedožijú. Ako autor na voľnej nohe zažívam aj niekoľko silvestrovských osláv do roka, takže nemusím čakať na ten posledný deň. A mám rád také posedenia s priateľmi, kde je rovnako veselo, keď sa schádzame ako aj na druhý deň, keď sa lúčime.

DOMINIKA RICHTEROVÁ

HEREČKA (LADZANY)

Príchod Ježiška robí radosť nielen deťom, ale určite aj dospelým, keď vidia tú ich úžasnú a bezprostrednú radosť pri rozbaľovaní darčekov. U nás v rodine to najviac prežíva neterka, keď kúsky vianočného papiera okolo nej doslova len lietajú. Ja sa teším hlavne z toho, ak je celá rodina pokope a verím, že tieto Vianoce bude s nami aj sestra, ktorá štyri minulé roky chýbala. Vlani sme mali pri štedrovečernom stole oboch starkých, čo bolo pre mňa viac než akýkoľvek vecný darček. Stráviť celý večer spoločne, dobre sa napapať, potom sa venovať jeden druhému, s každým sa porozprávať – takých momentov nie je v živote veľa a preto si ich práve počas Vianoc snažím užiť naplno. Na Silvestra väčšinou pracujem, teda buď hrám, alebo spievam, ale aj tak ho beriem ako pekný večer, kedy sa chcú ľudia zabávať. Mám slabosť na ohňostroje a sem tam mi pri ňom aj slzička vypadne, keď si spomeniem na to, čo som prežila alebo za čo som vďačná. Nezabudnuteľný Silvester bol môj prvý bez rodičov na chate so spolužiakmi, kde sme spolu varili kapustnicu a chlapci potom poumývali kuchynský riad, aby ukázali ako pomáhajú ženám. Bola to noc plná smiechu a pohody.

SOŇA ŠTEFKOVÁ

MODELKA (MYJAVA)

Ako dieťa som na Ježiška verila, pretože môj otec mal do detailov premyslený plán a odpovede na všetky moje zvedavé otázky. Keď mi deti v škôlke prezradili pravdu, tak to bol pre mňa obrovský šok a brala som to ako podraz, že mi ocino klamal. Ale Vianoce v kruhu mojich najbližších boli vždy krásne a najmä tie, keď ešte žili moji starí rodičia. Pred dvoma rokmi som sviatky trávila v Mexiku s rodinou môjho vtedajšieho priateľa a boli to azda najčarovnejšie Vianoce, aké som kedy zažila. Jeho rodina pozvala k sebe chudobné deti z okolitých dedín ako aj sirôtky z neďalekého detského domova a spoločne sme im pripravili bohatý sviatočný obed, napiekli veľa koláčov a prichystali deň plný hier a zábavy. Pocítiť ich vďačné objatie bolo niečo nepredstaviteľne krásne. Vianoce tam boli úplne bez stresu. Asi mesiac pred nimi sme si pri šálke čaju každý vyžrebovali jedného človeka, ktorému sme kúpili darček. Silvester uprednostňujem pokojný. Buď pri krbe v zasnežených horách, alebo na exotickej pláži s kokosovým orechom v ruke. Či už po boku milovanej osoby alebo dobrých priateľov. Vlani som ho strávila na Ukrajine, kde bola zima ako v ruskom filme, všetko pozatvárané, akurát z pouličného amplión hrkala Mariah Carey a jej All I Want For Christmas Is You. My sme s kamarátom chodili hore-dole po Užhorode a strašne sa smiali na absurdnosti celej situácie.

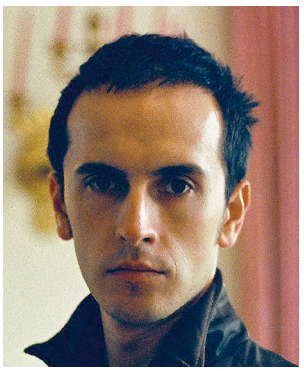

RASŤO KOPINA

LÍDER SKUPINY NOCADEŇ (KOŠICE)

V detstve som trávil Vianoce doma s rodičmi a bratom a prežíval som ich primerane veku. Na to, že Ježiško nosí darčeky som, paradoxne, raz uveril aj v dospelosti, teda v čase, kedy mala moja dcérka niečo vyše dvoch rokov a veľmi si priala nájsť si pod stromčekom detskú kuchynku. V ten večer sa nám podarilo všetko zinscenovať tak, že som aj ja bol na chvíľu presvedčený o Ježiškovej návšteve u nás. Inak mne urobí radosť väčšinou to, keď sa mi podarí trafiť do vkusu blízkej osoby a občas možno aj sebe. Silvester prežívam väčšinou bez nejakej dramatickej zápletky, ale pamätám si aj roky, kedy si ten posledný deň veľmi nepamätám. Aha a raz som došiel do spoločnosti s dámskymi nohavičkami na hlave, čo vyvolalo trochu rozruch, lebo bežne tento módny doplnok nenosím.

KTO VŠETKO NOSÍ DARČEKY?

Nech sa už štedrí darcovia volajú akokoľvek, všetky deti na svete ich túžobne očakávajú. Na Slovensku nosí darčeky po štedrovečernej večeri pod stromček Ježiško. V Anglicku je to Father Christmas s dlhou bradou. Vo Fínsku sa tešia na veľkého Joulupukkiho alebo deduška menom Ukko. Jedine v Taliansku obdarúva žena – strapatá čarodejnica La Befana. Vo Francúzsku nosí darčeky Pére Noel v bielom kabáte a dáva ich do čižmičiek zavesených na kozube. V Španielsku deti čakajú na darčeky do 6. januára, keď ich prinášajú Traja králi. Vo Švédsku je to škriatok Jultomten – hádže ich cez okno do izieb všetkých poslušných detí. Pred Štedrým dňom nechávajú nemecké deti na parapete okna zoznam želaných darčekov. Roznáša ich Christlkind s krídelkami alebo Weihnachtsmann.V Dánsku zasa nosí darčeky vianočný posol, ktorý ich balí do niekoľkých vrstiev farebného papiera. V Bulharsku rozdáva darčeky Dedo Koleda. U našich najbližších susedov v Česku je to Ježíšek, v Poľsku Swiety Mikolaj a maďarské deti túžobne očakávajú Télapó. V Rusku nosí darčeky bradatý a bruchatý Dedo Mráz, ktorý spolu so Snehulienkou putuje až zo Sibíri. V ďalekom Japonsku sa volá Hoteiosho, za oceánom v USA a Kanade je to svetoznámy Santa Claus lietajúci na saniach, ktoré ťahá osem sobíkov.

Lyžiarska noblesa

Tatranská Lomnica vám v zime ponúka modernú zábavu, legendu medzi zjazdovkami, aj eleganciu čias Rakúsko-Uhorska.

Autor: od, **Foto:** od

Tatranská Lomnica je rodinným lyžiarskym centrom.

Je východiskom do centrálnej a východnej časti Vysokých Tatier, no ešte pred sto dvadsiatimi piatimi rokmi bola len kúskom lesa v chotári Veľkej Lomnice. Potom tu vznikli prvé štátne klimatické kúpele v našich veľhorách, k nim pribudli secesné hotely, súkromné letohrádky a neskôr desiatky penziónov. Zlom do života Tatranskej Lomnice ale priniesla až visutá lanovka na Lomnický štít v roku 1940 a povojnový rozmach Slovenska. Dnes je Tatranská Lomnica jedným z najvyhľadávanejších zimných stredísk v strednej Európe. Ponúka množstvo moderných atrakcií, noblesu z čias Rakúsko-Uhorska aj legendu medzi zjazdovkami. Trať z Lomnického sedla je podľa lyžiarskych expertov až desiata najstrmšia na Slovensku. No je najvyššie položenou zjazdovkou v strednej Európe. Jej vrcholová stanica leží vo výške 2 166 metrov nad morom a spočiatku má priemerný sklon štyridsať percent.

POD MEDENOU VEŽOU

Lomnické sedlo patrí k vyhľadávaným lyžiarskym terénom. Dnes už naň zo Skalnatého ple-

Lyže na pleciach už nosiť nemusíte.

Zjazdovka z Lomnického sedla je súčasťou najdlhšej zjazdovky na Slovensku. Ak sa odtiaľto rozhodnete zísť až do Tatranskej Lomnice, pripravte sa, že pôjdete vyše šesť kilometrov a prekonáte prevýšenie tisíc tristo metrov. Ideálne je vyjsť sem hneď ráno, neskôr už sneh zmäkne.

sa nemusíte nosiť lyže na pleciach, za pár minút vás tam dopraví sedačková lanovka. Priestor na vystupovanie z nej je trochu tesný, rovnako ako hrana, z ktorej sa lyžiari spúšťajú do hlbiny, no okamžite si vás podmaní prírodná scenéria. Vďaka dostatku prírodného snehu je lyžovanie na miestach, kde sa natáčali kultové filmy Medená veža a Orlie pierko, pôžitkom. Pri dostatku snehu a počasí, ktoré praje nadšencom zimných športov, sa tu sezóna končí až na začiatku mája.

Zjazdovka z Lomnického sedla je súčasťou najdlhšej zjazdovky na Slovensku. Ak sa odtiaľto rozhodnete zísť až do Tatranskej Lomnice, pripravte sa, že pôjdete vyše šesť kilometrov a prekonáte prevýšenie tisíc tristo metrov. Ideálne je vyjsť sem hneď ráno, neskôr už sneh zmäkne. Skúsení lyžiari si užijú aj Francúzsku muldu, ktorá vedie juhozápadnou časťou Lomnického sedla. Náročná trať freeridového typu meria skoro jeden a pol kilometra a jej prevýšenie je cez štyristo metrov. Na jednej zo zjazdoviek je zasa slalomová trať s časomierou.

POZNÁTE BANDY HOKEJ?

Nelyžujete alebo vás už zo športu bolia nohy? Na Lomnickom štíte vo výške 2 634 metrov si môžete v štýlovej kaviarni Dedo vychutnať výnimočnú kávu. Zájdite do niektorého z hotelových wellness alebo sa vyberte do múzea. Ktoré je to najoriginálnejšie? Múzeum lyží! Naše veľhory ➤

Predchodca skokanov na lyžiach.

mapuje osobitým spôsobom, a tak v ňom strávite celé hodiny. Vedeli ste napríklad, že za čias Rakúsko-Uhorska sme v Tatranskej Lomnici mali najdlhšiu umelú bobovú dráhu v Európe? Mala dvanásť zákrut a merala vyše tri kilometre. Ani to však nie je posledná zaujímavosť.

V expozícii vás čaká viac ako tristo štvorcových metrov výstavnej plochy. Z devätnástich informačných tabúľ sa dozviete, že na tatranských plesách sa kedysi hrával už zaniknutý bandy hokej: namiesto puku lietala po ľade tenisová loptička. Ľudia, ktorí v horách našli svoj domov, sem nechodili na dovolenku. V krutých podmienkach sa vždy snažili prežiť zimu. Spočiatku si obaľovali nohy do slamy a zvieracích koží, neskôr pribudli snežnice a napokon si na topánky pripli prvé lyže.

PESTRÝ ŽIVOT

K najobdivovanejším v múzeu patria patenty, ktoré sa neujali. Úsmev vyvoláva vynález, pri ktorom sa na lyže a okolo pása lyžiara pripevnili lanká. Tie mali zabrániť pádu športovca dopredu či dozadu. Je tu tiež bicykel, ktorý má na kolesách lyže a na nich nože na korčuľovanie. Našli ho v podtatranskej obci Mlynica pri búraní starého domu, no takéto čudá vraj kedysi jazdili v Nemecku aj v Holandsku po veľkých jazerách. Sú tu lyže, ktoré si cez vojnu v Zamagurí nechal nemecký vojak, aj vosky, kožené prilby či buzoly. Najväčším exponátom múzea je kópia Gertrúdinej chaty, no raritami sú aj desiatky originálnych fotografií Tatier z čias Rakúsko-Uhorska. Až sa občas začudujete, aký pestrý bol život našich predkov. Pravdaže, len tých vyvolených...

Na svahoch vládla elegancia.

Dnes už neexistujúca Gertrúdina chata.

PRI NEHODE OPATROVATELIEK ZAHYNULA AJ MAMA ŠKOLÁČKY ASTRID:

POSLALA JEJ PIESEŇ DO NEBA!

Slovenskom v októbri otriasla strašná tragédia, ktorá sa stala v okrese Prievidza. Počas návratu z Rakúska po zrážke s dodávkou vyhaslo osem ľudských životov. Medzi nimi bola aj Katka – mama len 17-ročnej Astrid zo Spišskej Novej Vsi. Dievčina na prahu života ostala sama, len s 79-ročnou babičkou Astériou.

Tragédia, ktorá so sebou vzala osem životov a zanechala za sebou desiatky trúchliacich. Okrem nej aj bolesť, ktorá sa len tak zo dňa na deň nestratí. Hoci biologický otec Astrid stále žije, už roky o ňu totiž nikdy neprejavoval záujem. Preto ostala na tomto svete sama, len s babičkou. *„Robila tam šesť rokov. Chodila na dvojtýždňové turnusy. Dva týždne bola v Rakúsku a dva týždne bola doma. Jej cieľom vždy bolo dať mi viac. Zabezpečiť aj veci, ktoré nie sú úplnou nevyhnutnosťou,“* vysvetlila Astrid mamine dôvody na prácu v zahraničí. Keďže Katka nebola už dva roky na Vianoce doma, tento rok to chcela napraviť. Aby mala cez Vianoce voľno, v októbri pracovala o týždeň dlhšie. *„Chcela Astride urobiť radosť. O týždeň si predĺžila robotu v Rakúsku, aby bola a Vianoce s Astridou doma. Toto sa jej stalo osudným,“* skonštatovala babka Astéria. *„Keby to neurobila, v tom aute by nesedela,“* zavzlykalo dievča.

Babička s tínedžerkou do poslednej chvíle netušili, že sa niečo udialo. *„Bolo ráno osem hodín. Mama vždy zvykla chodiť okolo šiestej, maximálne o siedmej. Babka ma prišla zobudiť, že mamka ešte nie je doma. Že nedvíha mobil. Nebolo mi to podozrivé, myslela som si, že boli v zápche. Po dvoch hodinách, sme už boli veľmi nervózne. Šli sme za susedou, či niečo nepočula o niečom, čo by ich spomalilo. Povedala nám, že hlásili nehodu mikrobusu s kamiónom,“* zaspomínala si Astéria. *„Lietala od okna k oknu a furt pozerala, kedy už príde mama. Na to vletela do kuchyne, že prišlo policajné auto. Jak toto povedala, mne prebehol mráz po chrbte. Vedela som, že to nie je dobré,“* povzdychla si babička. Keďže jedinou živiteľkou rodiny bola Katka, Astrid ostala prakticky bez prostriedkov. Od úradov dostane sirotské príspevky, no tie ani zďaleka nepokryjú náklady na život a štúdium. Do príbehu sa zapojil politik Boris Kollár, ktorý dievčaťu od základov zmenil život. *„Musím povedať, že Boris dal jeden gigantický dar. Musím povedať, že ten človek vyriešil tej dievčine existenciu. Povedal by som, že je to až finančná adopcia. Klobúk dolu. Rozmýšľam, či sme vôbec takýto finančný dar mali V siedmom nebi. Myslím, že ani nie,“* vyhlásil moderátor Vilo Rozboril. Boris Kollár dievčaťu prisľúbil, že jej až do skončenia vysokej školy bude posielať mesačne 500 eur na jej životné náklady.

V siedmom nebi

SILNÉ OSUDY ~ VEĽKÁ POMOC ~ SPLNENÉ SNY

Na Perinbabu 2 si ešte POČKÁME...

Keď režisér Juraj Jakubisko približne pred dvoma rokmi oznámil, že sa ide pustiť do nakrúcania pokračovania kultovej filmovej rozprávky o Perinbabe, tak sa možno niektorí diváci aj potešili, že ju uvidia na televíznych obrazovkách už tieto Vianoce, ale nestane sa tak...

Autor: Roman SLUŠNÝ,
Foto: Peter Ličák

Režisér Juraj Jakubisko s hercom Lukášom Frlajzom, ktorý hrá Lukáša - hlavného hrdinu nového filmu.

Postavy grófa sa zhostil skúsený herec Ľubomír Paulovič a grófku si zahrala modelka Andrea Verešová.

Na vine je samotná Perinbaba, ktorá vlani ani tento rok nesnežila tak, ako filmový štáb pod vedením producentky Deany Horváthovej - Jakubiskovej a jej manžela – režiséra Juraja Jakubiska očakávali. A keďže ani v polovici novembra nebol v okolí Kežmarku sneh, tak sa nakrúcali aspoň niektoré letné scény. Napríklad svadba vojenského dôstojníka a richtárovej dcéry, na ktorej sa zúčastnil aj hlavný hrdina pokračovania rozprávky o Perinbabe – Lukáš, ktorého stvárnil Lukáš Frlajz. Hlavná úloha v Jakubiskovom filme je pre mladého herca obrovská príležitosť. Bol vybratý spomedzi stovky adeptov a len náhoda rozhodla o tom, že má rovnaké krstné meno ako tmavovlasý hrdina rozprávky. Lukáš je synom blonďáka Jakuba a skromnej

Alžbetky, ktorých príbeh lásky dominoval kultovému filmu z roku 1985. Z pôvodných hereckých protagonistov bola opäť obsadená Petra Vančíková - Kolevská ako už dospelá Alžbeta a mama nepoddajného Lukáša. Ten dostane od mamy medailón na krk a vyberie sa do neznámeho sveta hľadať šťastie a lásku. „Jeho cesta bude plná dobrodružstiev a postretne ho množstvo zázrakov, bizarných postáv i zvierat," prezrádza čosi z deja Perinbaby 2 Juraj Jakubisko, ktorý sa priznal, že už má v hlave aj tretie pokračovanie tejto rozprávky. Najskôr však treba dokončiť „dvojku". „Ja si myslím, že by sme to všetko mohli stihnúť do konca budúceho roka, ale moja manželka Deana tomu veľmi neverí," dodal so svojím typickým úsmevom.

POMÁHALO CELÉ MESTO

Kežmarok bol miestom nakrúcania aj prvej Perinbaby. Súd s Jakubom sa konal v miestnom drevenom kostolíku a takisto sa tu odohrala aj scéna, keď macocha s Dorou ukradnú z truhlice obecné peniaze. Exteriérové zábery jarmoku v rámci Perinbaby 2 zase vznikli na námestí pred Bazilikou svätého Kríža. Drevené stoly, ktoré vo filme uvidíte, sú využívané v rámci festivalu Európske ľudové remeslo a tradičné oblečenie zo 17. storočia zase poskytli filmárom miestne folklórne súbory. Zázemie pre filmový štáb i účinkujúcich pomáhali vytvoriť majstri a študenti Strednej odbornej školy na Garbiarskej ulici v Kežmarku. „Od rána do noci pre nich varili, obsluhovali ich, česali, obliekali, maskovali hercov i komparz, ale im aj prali, žehlili, prešívali kostýmy, prevážali ich či stavali a opravovali kulisy. Ale aj tak sme to všetko robili radi, pretože to bola úžasná skúsenosť," spokojne skonštatovala riaditeľka spomínanej školy Marta Sabolová, podľa ktorej sa režisérovi Jurajovi Jakubiskovi u nich v meste i na SOŠ-ke páčilo a lúčil sa so slovami: „Vidíme sa opäť v máji!"

OŽIJE AJ ZUBATÁ!

Úvod filmu bude zasadený do zimy v spišskej prírode a dej sa začína odohrávať pri starom mlyne, teda tam, kde sa končila prvá rozprávka. I keď predstaviteľky Perinbaby a Zubatej, teda talianska legenda Giulietta Masina a česká herečka Valerie Kaplanová už nežijú, tak v pokračovaní rozprávky sa vďaka špeciálnym efektom obe objavia. „Okrem oživovania mŕtvych mi moderná technológia umožní robiť aj oveľa väčšie zázraky. Možno pôjdeme občas až do surrealizmu, čo je možno netypické pre rozprávku, ale príznačné pre moju tvorbu," nechal sa počuť režisér Perinbaby 2. Ten zo známych mien angažoval do svojho filmu herečku Ľudmilu Swanovú, ktorá sa objaví ako jedna z podôb Zubatej, modelka Andrea Verešová sa zhostí úlohy grófky a Ľubomír Paulovič si zahrá grófa. Do filmu koprodukčne vstúpila aj televízia JOJ, takže je viac než pravdepodobné, že ako prví Perinbabu 2 uvidia na obrazovkách práve diváci tejto stanice. Počas nadchádzajúcich Vianoc sa však ešte budeme musieť uspokojiť s tým, že si po x-týkrát pozrieme „jednotku".

Nakrúcalo sa aj na kežmarskom jarmoku - na snímke herečka Zlatica Schörfelldová.

Lukáš dostane od mamy medailón na krk a vyberie sa do neznámeho sveta hľadať šťastie a lásku. „Jeho cesta bude plná dobrodružstiev a postretne ho množstvo zázrakov, bizarných postáv i zvierat," prezrádza čosi z deja Perinbaby 2 Juraj Jakubisko.

Vďaka špeciálnym efektom sa v Perinbabe 2 objaví aj zosnulá talianska herečka Giulietta Masina.

Dvojica Andrew Ridgeley a George Michal tvorila formáciu Wham, ktorá naspievala Last Christmas

Bez nich by to neboli sviatky

Tichá noc bola doteraz prespievaná vo viac ako tristo svetových jazykoch a existuje dokonca aj nahrávka v klingónčine, čo je fiktívny jazyk zo seriálu Star Trek.

Sú pesničky, ktoré k Vianociam patria rovnako ako stromček či darčeky. Vkĺznu nám do uší koncom novembra a tesne pred Vianocami nám už poriadne lezú na nervy, ale po roku ich chceme počuť opäť.

Autor: Róbert DAVID, **Foto:** Internet

Bing Crosby naspieval ako prvý skladbu White Christmas

Vianočné pesničky hrajú v hypermarketoch, na trhoch, rádiá môžete preladiť na akúkoľvek stanicu, do Štedrého dňa sa ich nezbavíte. Mnohí speváci svoju kariéru postavili na vianočných skladbách a pre autorov a ich dedičov sú pravidelným zdrojom príjmov. Napísať hit, ktorý sa každý rok vráti a zarobí, je snom viacerých hviezd z hudobnej brandže.

WHITE CHRISTMAS – BIELE VIANOCE

Najpredávanejšou vianočnou nahrávkou je malá platňa Biele Vianoce, v podaní Binga Crosbyho, ktorej sa predalo vyše 150 miliónov kusov! Autorom je Irving Berlin, ktorý si slávu užíval pomerne dlho, veď zomrel vo veku 101 rokov! Slávny skladateľ začínal ako kamelot a čistič topánok, potom robil v rôznych baroch spievajúceho čašníka, až mu jeho vtedajší šéf poradil, nech skúsi nejakú skladbu aj napísať. Berlinovi to išlo fantasticky a razom sa vyšvihol medzi populárnych autorov. Jeho pieseň o Vianociach z roku 1940 výrazne rezonovala najmä počas druhej svetovej vojny. Melancholická melódia vytvárala v poslucháčoch túžbu po návrate do šťastných čias a stala sa klasikou. Paradoxne ju vraj Berlin napísal pri bazéne v Arizone, slnko mu pieklo na hlavu a on snival o bielych Vianociach... Okamžite však cítil, že to bude obrovský hit a spevák Bing Crosby pieseň svojou interpretáciou povýšil na kultovú záležitosť. Aj keď sa tvrdí, že samotný interpret si ju nikdy nevedel odslova doslova zapamätať a na jednom koncerte dokonca poplietol text tak, že

namiesto paliem v pesničke spieval o plums, čo sú slivky.

JINGLE BELLS - ROLNIČKY

Asi najvianočnejšia hudobná klasika sú populárne Rolničky alebo ak chcete Jingle Bells. Skladba, o ktorej si takmer celý svet myslí, že je ľudová, ale predstavte si, má svojho autora. V roku 1857 ju zložil James Pierpont a inšpiráciou boli populárne preteky konských záprahov so saňami, ktoré sa v Medforde, kde to všetko vzniklo, pravidelne konali. Jingle Bells bola dokonca prvou skladbou, ktorá zaznela vo vesmíre, 16.decembra 1965 si astronauti Tom Stafford a Walter Schirra urobili žart, keď zahlásili, že pri ich lodi sa nachádza satelit, ktorého pilot má červený oblek a že pred ním je ešte ďalších osem modulov, pričom vytiahli ústnu harmoniku a populárnu skladbu si zahrali a zaspievali.

WHAM - LAST CHRISTMAS

Celosvetová vianočná topka vznikla ešte v rámci formácie Wham a do éteru ju George Michael a Andrew Ridgeley vypustili 3. decembra 1984. O dva roky neskôr k nej vznikol aj klip, ktorý si doteraz pozrelo 265 miliónov ľudí. Paradoxne je táto skladba o rozchode počas Vianoc, ale vyvoláva skôr pozitívne emócie a vyžaruje z nej neskutočná pohoda, takže sa stala neodmysliteľnou súčasťou najkrajších sviatkov. Podľa fonografických spoločností len za hranosť skladby v rádiách a televízii dostával George Michael za Last Christmas vždy po sviatkoch približne 7 miliónov dolárov. Tento obľúbený britský spevák gréckeho pôvodu nemohol odísť zo sveta symbolickejšie, zomrel nečakane vlani práve počas Vianoc...

MARIAH CAREY – ALL I WANT FOR CHRISTMAS IS YOU

Mariah mala k Vianociam pozitívny vzťah už od detstva, veď koledy rada spievala už ako malé dievčatko. Skladbu „Všetko, čo chcem na Vianoce, si ty“ zaradila na svoj vianočný album, ktorý jej vyšiel v roku 1994. Stále populárnej americkej speváčke a skladateľke tento hit každoročne ako autorke prinesie milión dolárov. K pesničke vznikol aj klip, v ktorom vidno Mariah na snehu oblečenú v červenej lyžiarskej kombinéze s rôznymi zvieratkami – psami, bielymi zajačikmi či sobmi. Spoločnosť jej robí Santa Claus, ktorým nebol nikto iný než jej vtedajší partner a budúci manžel Tommy Mottola.

BAND AID - DO THEY KNOW IT‘S CHRISTMAS?

Ide asi o interpretačne najmasovejšiu skladbu všetkých čias, veď sa pri jej nahrávaní v roku 1984 stretli takmer všetci, ktorí v svetovej populárnej hudbe niečo znamenali. Autorom myšlienky boli Bob Geldof a Midge Ure a okrem nich sa na nahrávke objavili napríklad Paul Young, Boy George, Bono Vox, Sting či skupiny Bananarama, Spandau Ballet a Duran Duran. Výťažok z predaja singla Vedia, že sú Vianoce? venovali na pomoc hladujúcej Etiópii. Po 30 rokoch, teda v roku 2014 sa v nahrávacom štúdiu stretli Bob Geldof a spol. opäť, aby nahrali novú verziu vianočnej skladby a s vokálmi mu pomáhali aj mnohí súčasní interpreti ako napríklad Ellie Goulding, Rita Ora, Seal, Ed Sheeran či skupiny One Direction a Underworld. Tentokrát bolo cieľom vyzbierať peniaze na boj proti ebole.

SILENT NIGHT, HOLY NIGHT - TICHÁ NOC, SVÄTÁ NOC

Autorom najznámejšej vianočnej melódie všetkých čias je chudobný rakúsky kňaz Joseph Mohr, ktorý sa slávy svojho dielka nedožil. Pieseň vznikla asi za hodinu, v časovej tiesni, keď Mohr potreboval pesničku na vianočnú večernú omšu, a tak prišiel s textom za svojím priateľom Franzom Gruberom a poprosil ho, aby zložil niečo jednoduchšie, pretože má v kostole pokazený organ, a teda musí namiesto neho používať gitaru. Koleda sa z Rakúska dostala do Ameriky a zľudovela, pričom samotní pôvodní autori zomreli chudobní a aj zabudnutí, dokonca ich mená nespomína ani väčšina oficiálnych učebníc a spevníkov.

Podľa fonografických spoločností len za hranosť skladby v rádiách a televízii dostával George Michael za Last Christmas vždy po sviatkoch približne 7 miliónov dolárov. Tento obľúbený britský spevák gréckeho pôvodu nemohol odísť zo sveta symbolickejšie, zomrel nečakane vlani práve počas Vianoc...

Mariah Carey a jej hit býva súčasťou vianočných koncertov aj v newyorskom Rockefeller centre.

Rybárikovej sezóna ako Z ROZPRÁVKY

Sama o tom ani len nesnívala. Po tom, čo slovenská tenistka Magdaléna Rybáriková figurovala v marci tohto roku na 453. priečke rebríčka WTA, zakončila sezónu ako svetová dvadsiatka. Famózny posun vyšperkovala semifinalistka tohtoročného Wimbledonu nedávnou účasťou na malých MS v čínskom Ču-chaji.

Autor: Andrej MIZNER, **Foto:** Dušan Barbuš - STZ, shutterstock

ZAROBILA VIAC AKO MILIÓN USD

Magdaléna Rybáriková absolvovala v tejto sezóne 10 turnajov WTA, 8 turnajov kategórie ITF a štartovala na troch grandslamových podujatiach. Celkovo odohrala 68 súťažných duelov s bilanciou 50 víťazstiev a 18 prehier, vďaka čomu si v roku 2017 pripísala do rebríčka WTA 2259 bodov. Na jej konto jej zároveň pribudlo 1 192 980 USD pred zdanením.

Piešťanská rodáčka sa v závere minulého roka borila zdravotnými problémami a nad jej ďalšou kariérou visel veľký otáznik. Operácie kolena a zápästia boli nutnosťou a ona sama nevedela, v akej forme sa do tenisového kolotoča vráti. „Keď som už vedela, že zápästie i koleno sú v poriadku, mojou motiváciou bolo dostať sa čo najskôr späť na priečky, kde som figurovala roky predtým. Sama som však nečakala, že sa mi to podarí tak rýchlo," nechala sa počuť Magdaléna Rybáriková. Ale pekne poporiadku. Prvý turnaj po zraneniach absolvovala 29-ročná slovenská tenistka vo februári v nemeckom Altenkirchene, kde sa prebojovala do semifinále. Nasledovali turnaje ITF v Gife a Fukuoke, na ktorých už triumfovala a pomaly sa začala škriabať v rebríčku nahor. Na prelome mája a júna bol na programe druhý grandslamový turnaj v roku – parížsky Roland Garros, kde sa Magda mohla prihlásiť na základe tzv. chráneného rankingu. A dobre urobila, veď hneď na úvod zdolala poľahky v dvoch setoch devätnástku turnaja Coco Vandeweghovú z USA. V ďalšom kole síce podľahla po tuhej trojsetovej bitke Kolumbijčanke Duqueovej-Marinovej, no napriek tomu si bola vedomá, že je na správnej ceste. Tieto jej domnienky potom umocnili ďalšie triumfy na podujatiach ITF v Surbitone a Ilkey, medzi ktorými postúpila aj do semifinále solídne obsadeného turnaja WTA v Nottighame, no najmä jej návrat do prvej stovky svetového rebríčka.

WIMBLEDONSKÝ SEN

Nasledoval najslávnejší turnaj na svete Wimbledon, ktorý sa odjakživa hrá na Rybárikovej obľúbenom trávnatom povrchu. Prvými kolami, v ktorých boli jej súperkami postupne Rumunka Niculescuová, Češka Karolína Plíšková, Ukrajinka Curenková a Chorvátka Martičová, prešla ako nôž maslom, aby vo štvrťfinále narazila na „starú-známu" Coco Vandeweghovú. Magda však neponechala nič na náhodu, a tak ako Američanku poslala domov z Paríža, vyprevadila ju na lietadlo aj v Londýne. Nasledovalo semifinále proti Muguruzovej, ktoré však trvalo iba 64 minút. Španielska tenistka totiž Rybárikovú sfúkla hladko v dvoch setoch. „Bezprostredne po semifinálovej prehre som ešte nevedela naplno oceniť to, čo sa mi podarilo, ale na druhý deň ráno to už bol naozaj krásny pocit. Je to môj jednoznačne najlepší výsledok v kariére," povedala pár dní po senzačných výkonoch z prvej polovice júla Magdaléna Rybáriková, ktorá po Wimbledone poskočila už na 33. priečku rebríčka WTA.

Potom sa naša tenistka podujala na turné v Amerike, kde postupne absolvovala turnaje v Toronte, Cincinnati, New Havene, po ktorých jej pribudlo na konto ďalších 196 bodov a na programe bol záverečný grandslamový turnaj v roku – US Open. Tam sa Magda prebojovala medzi 32-ku najlepších, pričom rovnako ako pár mesiacov predtým vo Wimbledone, aj tentoraz bola nad jej sily Španielka Muguruzová. Zaujímavosťou je aj to, že s ňou uhrala identický výsledok ako v Londýne (1:6, 1:6).

VYPRÁŠILA ŠARAPOVOVÚ

Vzápätí sa naša tenistka predstavila na turnajoch v Ázii (Tokio, Wu-chan a Peking), po ktorých sa vrátila späť do Európy a v rakúskom Linzi mala na dosah piaty titul na turnajoch zo série WTA. Vo finále však bola nad jej sily Češka Barbora Strýcová. Rybáriková však zúfať až tak nemusela, keďže práve v Linzi si zaistila miestenku na malé MS v čínskom Ču-chaji. No ešte pred štartom tohto prestížneho podujatia sa Magda predstavila na turnaji v Moskve, kde hneď v prvom kole vyradila favorizovanú domácu hráčku a niekdajšiu svetovú jednotku Mariu Šarapovovú. „Nebolo ľahké nastúpiť proti Marii na jej domácej pôde dva dni po finále v Linzi, v ktorom ma limitovalo zranenie slabín. Som veľmi rada, ako som to zvládla. Dúfam, že mi ruskí fanúšikovia prepáčia, že som vyradila ich favoritku. Maria mala publikum na svojej strane, no počula som aj jedného fanúšika, ktorý v hľadisku zakričal Magdaléna. Má môj veľký obdiv," povedala v pozápasovom interview Rybáriková, nad ktorej sily bola hneď v ďalšom kole Francúzka Cornetová.

Záverečným turnajom pre novú slovenskú tenisovú jednotku boli malé MS v spomínanom Ču-chaji, pričom jej súperkami v skupine boli Julia Goergesová z Nemecka a Francúzka Kristina Mladenovicová. S obomi odohrala Magda zaujímavé partie, no s rozličnými koncami. Nemke totiž podľahla v dvoch setoch 1:6 a 6:7, nad francúzskou tenistkou pre zmenu triumfovala 7:5, 1:6, 7:6. Ani to jej však na postup zo skupiny nestačilo. „Teší ma, že som sa s veľmi úspešnou sezónou rozlúčila víťazne. Pri mečbaloch Mladenovicová zahrala fantastické údery, napokon som to však doklepla do úspešného konca," povedala v pozápasovom rozhovore zverenka Petra Hubera.

ÚDER MESIACA

Rybáriková sa na konci úspešnej sezóny mohla potešiť aj ďalším nezvyčajným ocenením. Stala sa totiž víťazkou ženskej ankety WTA o úder mesiaca. Na stránke tenisovej asociácie WTA získala Rybáriková od fanúšikov 31 % hlasov. Tí ju ocenili za krásny úder vo finálovom dueli v rakúskom Linzi proti Barbore Strýcovej. V ankete nechala za sebou hráčky ako Angelika Kerberová, Karolina Wozniacka či Petra Kvitová.

Smiech? PREJDE...

Zoznámili sme sa na komparze. Martin tam bol už ako inventár. Všetci ho poznali, bol všeobecne obľúbený, pretože plával ľudskou spoločnosťou ako úhor a dokázal sa schuti smiať na počkanie. Nakazil tým aj mňa, teda aspoň na chvíľu…

Autorka: KARIN, **Foto:** shutterstock

Aby som vám to vysvetlila. Nepredstavujte si nás na romantickom filmovom komparze v dobových šatách. My sme boli tá nižšia kasta komparzistov. Chodievali sme tlieskať, výskať, hulákať a od srdca sa smiať na príšerne nudné televízne relácie. Aj vy sa pýtate, prečo sa nakrúcajú „zábavné“ programy, ktoré nemajú vlastných nadšených divákov?

Bola som študentkou na výške, v poslednom ročníku, a keď mi kamarátka povedala o ľahko zarobenej dvacke, chytila som sa. Ocitla som sa v kulturáku, kde som za divácku účasť na predstavení mala dostať zaplatené. Udivene pozerám, že na tú istú šou si niekto kupuje aj lístky. „Vieš, oni nikdy nevedia, koľko platiacich divákov príde. Preto potrebujú nás. Okrem toho, diváci sú suchí, neprejavujú emócie. A v telke to musí vyzerať, že to tu žije a všetci sa náramne bavia,“ poučila ma kamarátka, načo sa jej hlúpo pýtam: „A za koho nás tí platiaci majú, keď nás tu tak vidia, celú tlupu?“

„Možno za V.I.P.,“ zareagovala okamžite a ja som sa začala smiať. Táto práca sa mi pozdávala. Kamarátka ma však poučila, že platiacich alebo bežných divákov v televíznych reláciách mnoho nebýva. Niektoré sa totiž nakrúcajú aj tri časti naraz, a to aj desať hodín. To by žiadneho normálneho diváka nebavilo. A preto potrebujú nás – platených komparzistov.

Hneď na prvom nakrúcaní ma vybrali do prvého radu. Bola som mladá, pekná a práve takých vyberajú do záberov kamery. Vzbudzujú v televíznych divákoch pocit, že tieto šou sledujú aj iní, než tí, čo vyznávajú kultúru chudobných. Je vám, dúfam, jasné, že zadarmo by som tam nesedela.

Martina posadili rovno ku mne. Prvých dvadsať minút sme na povel tlieskali, tlieskali viac, tlieskali s hlasovým prejavom, tlieskali s chichotom či s väčším smiechom. A produkčný sledoval, či to robíme s dostatočným nasadením. Ak nie, nabudúce nás už nezavolajú. Skutočne neviem zahrať nadšenie na objednávku. Ale Martin vedel. Občas mi niečo pošepkal, začal sa smiať a ja som sa smiala s ním.

Samotné nakrúcanie bolo príšerne nudné. Moderátor kládol idiotské otázky, hosť ešte horšie reagoval. A vy sa na tom smejte! Ešteže ma Martin zachraňoval. „Sleduj tú za nami. Tá, keď sa smeje, krochká ako prasa. Počúvaj,“ povedal a v ďalšej sekunde sa začal zadúšať od smiechu, čím okamžite nakazil aj všetkých naokolo.

Snažila som sa počúvať, o čom točí moderátor, ale vypadávala som z deja, keď sa zrazu obecenstvo vlažne zasmialo a Martin

pri mne sa pučil od smiechu. „Čo povedal?“ pýtam sa, lebo som poznámku moderátora, samozrejme, nezachytila. „Neviem,“ reagoval Martin a smial sa ďalej.

Jemu by za ten komparz mali priplácať, pomyslela som si.

Najabsurdnejší býval na týchto akciách záver. Tí komparzisti, ktorí neboli pod dohľadom kamery, v jednej chvíli tlieskali a výskali ako o život a keď svetlá zhasli, ako na povel sa všetci stopli a strašnou rýchlosťou vybiehali pred sálu. Tam už totiž sedela pani za stolíkom a vyplácala dvacky.

Keď som medzi poslednými prišla na rad, všimla som si, že Martin postáva neďaleko a pozerá na mňa. Pre kulturákom má odchytil a pýta sa: „Nechceš zasvätiť do tejto komunity? Poď na drink.“ A ja som šla. A tak som zistila, ku komu medzi komparzistami treba byť ústretový, kto ti dohodí dobré „sedenie“, že ak nejdeš na nudnú reláciu, ktorú robia amatérski herci, nezavolajú ťa na nakrúcanie programu, ktorý je aj trošku vtipný. Že na súťažiach o peniaze sa dá krásne vybliakať a natáčania dojímavých relácií je fraška, pretože moderátor pri ňom nie je zďaleka taký milý ako zostrihaný na obraze.

S Martinom nám bolo báječne. Vedel, komu sa zalíškať, niekedy sme chodili aj na tri komparzy denne, smiali sme sa na sebe, zamilovaní a nadopovaní endorfínmi, život bol krásny.

Keď tak nad tým dnes uvažujem, presne tie vlastnosti, ktoré som na ňom vtedy tak obdivovala – ako bravúrne dokázal kľučkovať v medziľudských vzťahoch, ako zahral hocijakú emóciu na počkanie, ako nemal problém s malými klamstvami – to všetko sa napokon obrátilo proti mne.

Býval v byte po babičke, zanedlho po zoznámení som sa k nemu nasťahovala. Ešte som sa ani nestihla prejaviť v novej práci, nieto ešte hrať sa na nejakú kariéru, už som otehotnela. To zmenilo všetko, len nie Martina. Odmietal trčať v nejakej robote osem a viac hodín, občas urobil nejaký preklad, ale zväčša chodil po komparzoch. To bol jeho život a toho sa odmietal vzdať, aj keď ja už som s bruchom sedela doma. U neho doma... Vždy prišiel ako veľká voda, poohováral kolegov, pochválil sa, kde ako komparzista postúpil a čo už nakrúca, kde vybavil byt pre filmárov a čo za to dostal, a dni plynuli. Niežeby nebol ďalej vtipný a v pohode, napriek tomu som začala mať pocit, že sa mi vzďaľuje. „Musíš ísť zase večer na komparz?“ pýtala som sa ho v tom období neraz. „Musím zarábať peniaze. Pre teba,“ reagoval. „Vieš dobre, že nemusíš,“ opakovala som mu to, ale nepomohlo. Po otcovej smrti som mala na účte dosť na to, aby som v komforte prežila celú materskú. O peniazoch to však nebolo. Martin si jednoducho potreboval dobíjať sebavedomie vo svojej komunite.

Koncom leta sa narodil Samko, aj víkendy som už trávila sama. „Prečo so mnou nie si viac? Potrebujem pomoc. Chcem byť s tebou,“ hovorila som mu, ale on moje potreby ignoroval.

„Mne už z tej materskej asi prepína. Minule mi napadlo, či nemá frajerku,“ sťažovala som sa nešťastná kamarátke, ktorá sa obetovala a šla so mnou kočíkovať. „Vieš, celý deň som sama. Večer, keď prezliekam Samka a on začne metať rukami a niečo si šveholiť, sledujem tiene na strope, čo vytvára a mám pocit, že sa zhovára s duchmi. Fakt mi šibe.“ Pamätám si dodnes, čo mi vtedy moja múdra priateľka povedala. „Keď si myslíš, že má frajerku, tak to tak zrejme bude...“

„To je nezmysel,“ oponovala som. „Veď stále behá len po komparzoch.“

„Uvidíme. Hlavne si nedávaj do hlavy, že ti šibe,“ ukončila debatu, po ktorej som si začala Martina viac všímať. Svoj mobil z ruky nepustil a ak ho niekde na okamih položil, zásadne displejom dolu. Správy aj zvonenie mal na tichý režim, vraj kvôli Samkovi. Ale najmä, v tých vzácnych chvíľach, keď bol doma, večne na tom mobile niečo riešil. „Môj biznis,“ hovorieval so smiechom. A potom som našla v priehradke auta knižku a nejaký prívesok, ktoré neboli naše. Pýtam sa ho: „Ty máš frajerku?“

„Bláznиš?“ zasmial sa bezstarostne. „Kedy by som to asi stíhal? Tebe už z tej materskej preskakuje.“

Túto repliku si osvojil a s pasiou mi ju často a rád opakoval. Hocikedy. Keď som sa pýtala, kam ide na noc, keď som si chcela požičať jeho telefón, keď som sa ho pýtala, či mu nechýba sex...

Skutočne som si myslela, že mi šibe. Ničím si vzťah vlastnými chorými pocitmi. Nezvládam materstvo. Ako matka som nesamostatná, stále žiadam partnerovu podporu. Som psycho a mala by som si dať ísť predpísať tabletky. Toto som mala v hlave prvé tri mesiace života svojho dieťaťa. A potom prišli naše prvé spoločné Vianoce. Dovtedy som ich vždy trávila s mamou, spolu sme varili a bavili sa pri tom. Teraz som poletovala po byte sama. Medzi dieťaťom, čo večne túžilo po materskom mlieku a majonézovým šalátom. Martin sa už vrátil od sestry, ktorej bol odniesť darčeky a skonštatoval, že by sme už mohli jesť. Práve som vyprážala podkovičky kapra, ktoré som si, samozrejme, sama kúpila, keď mi napadlo, že mu pred hodinou volala jeho matka. Vraj sa mu nevie dovolať. A tak som mu vbehla na záchod, aby som mu to povedala. A zbadala ho, ako tam sedí a sklonenú tvár mu ožaruje modré svetlo z displeja mobilu. Už ho nestihol schovať. Bez slova som zavrela dvere a tvárila sa, že sa nič nestalo. „To mi písala kolegyňa, je nejaká nešťastná,“ povedal mi, keď vyšiel, ale ja som sa tvárila, že nepočujem. Nereagovala som, nevedela som totiž, čo povedať. Nie je ľahké spracovať takú situáciu. Mám zúriť? Vypočúvať ho? Plakať? Odísť? Kam pôjdem so Samkom? Ako to zvládnem? Chcem ísť preč? Či chcem zostať? A má vôbec tú frajerku? Nebola to skutočne len kolegyňa?

Kým nemáte odpovede na tieto otázky, tvárite sa sama pred sebou, že situácia neexistuje. Klasicky unikáte z reality. A tak sme žili ešte pár mesiacov ďalej ako predtým.

Keď mi napokon kamarát zavolal, že môjho Martina videl v obchodnom centre ruka v ruke s nejakou ženskou, vlastne sa mi uľavilo. Nebola som blázon! Tú predstavu som si nevytvorila. Môj pocit bol správny! A keď mi ho Martin naveľa potvrdil, zažila som šialenú kombináciu dvoch emócií – veľkej úľavy a veľkej bolesti. Ako matka, ktorej povedia, že jej dlho nezvestného syna našli mŕtveho. Konečne som mala istotu.

Mohla som s Martinom zostať? Nemohla. Nie preto, že nevera sa nedá odpustiť. Ale preto, že človek, ktorý ma kvôli svojej zbabelosti celé mesiace udržoval v stave, že som magor s chorobnými predstavami, ma nebol hodný.

Mladému športovcovi ZACHRÁNIL SLEZINU

Na začiatku bol 16-ročný chlapec, ktorý lekárov v Detskej fakultnej nemocnici navštívil kvôli tomu, že mal deformovaný hrudník. Zo začiatku si mysleli, že ide o následok športovej činnosti, ale skutočnosť ich aj tak prekvapila…

Autor: Iov, **Foto:** Ivona Orešková, archív DFNsP

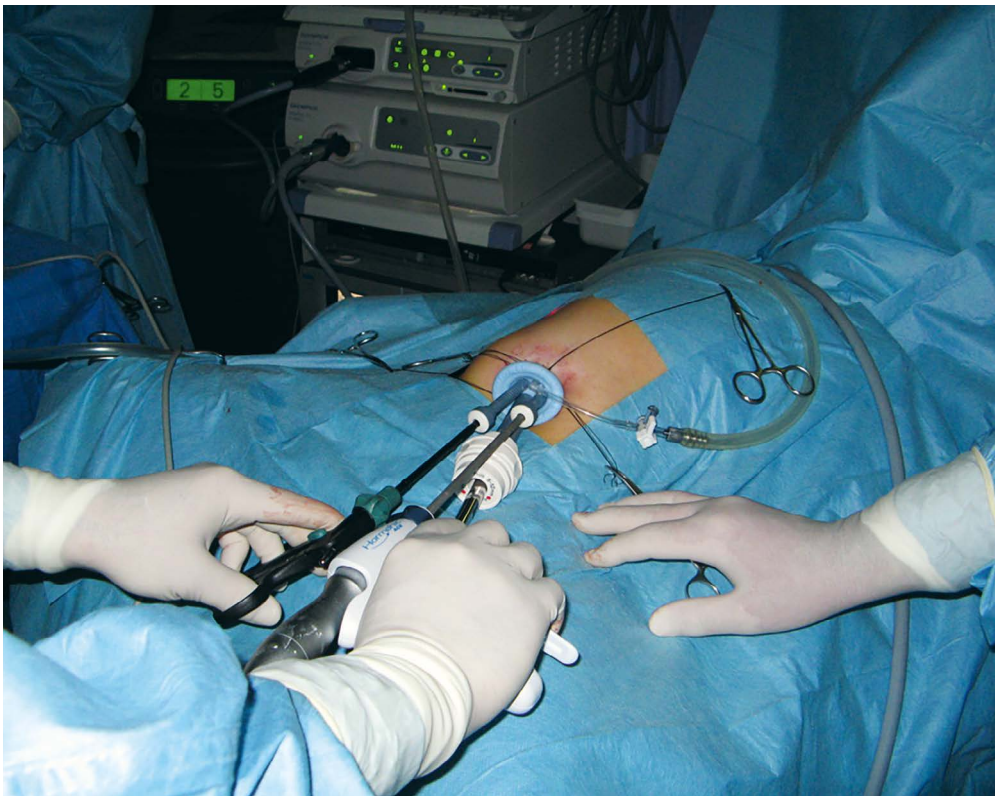

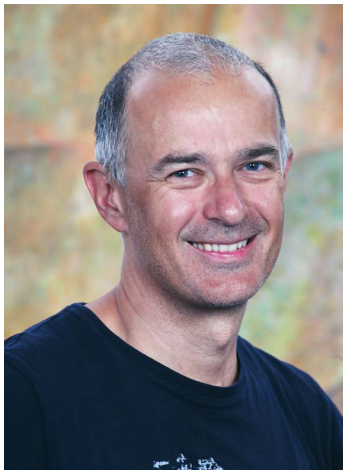

MUDr. Jozef Babala, PhD. z Detskej fakultnej nemocnice v Bratislave

Chlapec mal totiž jednu stranu vyklenutejšiu ako druhú, takže to pôvodne vyzeralo, že bola spôsobená charakteristickým postojom pri športe, ktorému sa venoval. „Keďže hrával florbal a jeho postava bola výrazne vyvinutá, všetci si dlho mysleli, že to bolo spôsobené tým," začal rozprávanie o unikátnom výkone MUDr. Jozef Babala, PhD. z Detskej fakultnej nemocnice v Bratislave. Aj to bol dôvod, prečo chlapca najprv riešili ortopédi. Tí sa zamerali na chrbticu a zdeformovaný hrudník. Príčina však bola nakoniec niekde úplne inde. „Keď som toho pacienta zbadal, ako prvé mi napadlo, či tam nerastie nejaký útvar, ktorý spôsobil vyklenutie," hovorí lekár. Po prvotnom vyšetrení ho poslal na sonografické vyšetrenie, kde už identifikovali čosi obrovské. „Bolo to také veľké, že sonda ultrazvuku neobsiahla celý útvar, a tak nebolo možné sa jednoznačne vyjadriť, čo to je a z čoho vychádza. Len sme to predpokladali. Urgentne sme preto poslali pacienta na CT vyšetrenie, kde už bolo jednoznačne preukázané, že ide o obrovský guľovitý útvar na slezine," dodal lekár.

To, čo mal chlapec v sebe, bolo veľké takmer ako lopta, a ako hovorí lekár, mal vyše dva litre objemu a vychádzalo to zo sleziny. Prečo niečo také vzniklo, lekári nevedia, len predpokladajú, že to mohlo súvisieť so športom. „Zrejme došlo pri športe ku kontaktnému úrazu a vtedy sa môže vytvoriť cysta alebo dutina v slezine vypl-

nená tekutinou alebo krvou a dokáže narásť až do takých rozmerov. A keďže vieme, že tekutina je nestlačiteľná, ustúpili jej aj tuhé kosti a svaly, až došlo k deformite celého hrudníka a časti brucha," dodal lekár.

Operácia bola nevyhnutná, pri ďalšom úraze by totiž mohol obrovský útvar prasknúť a mohlo by prísť ku krvácaniu až k vykrvácaniu. Lekári však nevedeli, čo ich čaká. „Nevedeli sme presne, čo bolo obsahom tej cysty, aký bude histologický nález," uviedol lekár. Lekári len predpokladali, že ide o benígny, teda nezhubný nádor. To sa, našťastie, nakoniec potvrdilo.

ZLOŽITÁ PRÍPRAVA

Pri takejto operácii pacienti väčšinou prídu o celú slezinu, lekári z detskej nemocnice však slezinu chceli zachovať, a tak si aj naplánovali operáciu, ktorá sa podarila. Pred takouto operáciou musia lekári pacienta pripraviť. Ako? Napríklad očkovaním, a to najmä proti pneumokokom a meningokokom, ktoré je pri detských pacientoch, ktorí prídu o slezinu, nevyhnutné. Slezina totiž u detí plní imunologickú funkciu a v prípade týchto dvoch ochorení ide o mikróby, ktoré môžu spôsobiť u pacientov bez sleziny veľmi prudkú infekciu až s následkom smrti.

Na operácii spolupracoval rozsiahly tím- okrem chirurga sa spolupodieľal aj anestéziológ, intenzivista, hematológ a imunológ. Samotná operácia trvala vyše dvoch hodín, pacient bol v celkovej anestézii, aj keď sa operovalo laparoskopicky. To preto, že pri laparoskopii musia byť svaly úplne uvoľnené. „Keby sme len tak vložili rúrky do brušnej dutiny, nič nevidíme. Preto si brucho musíme nafúknuť pomocou kysličníka uhličitého a ten nám pod určitým tlakom roztiahne brušnú dutinu. Vďaka tomu sa tam vieme pohybovať akoby v jaskyni a vieme si poprezerať všetky orgány," vysvetlil chirurg.

A čo robí mladý športovec dnes? Ako upresnil chirurg Jozef Babala, po rekonvalescencii už funguje normálnym životom ako predtým bez akýchkoľvek obmedzení. A dokonca sa naďalej môže venovať svojmu milovanému florbalu!

Na operácii spolupracoval rozsiahly tím- okrem chirurga sa spolupodieľal aj anestéziológ, intenzivista, hematológ a imunológ. Samotná operácia trvala vyše dvoch hodín, pacient bol v celkovej anestézii, aj keď sa operovalo laparoskopicky.

DARUJTE MAGAZÍN NA CESTE AKO DARČEK

Stačí poslať SMS na číslo **8877** v tvare NACESTE medzera meno, adresa doručenia, a my ho doručíme.

Cena zahŕňa poštovné a balné za **6 čísiel magazínu NA CESTE.**

Cena jednej odpovednej SMS je 16 € vrátane DPH.

Klasika alebo experiment?

Už onedlho bude všetko pripravené na najkrajšie sviatky roka a hoci vám doma možno už vianočné koláčiky rozvoniavajú škoricou, marcipánom či vanilkou, tak ešte stále je tu čas porozmýšľať nad štedrovečerným menu. Ste za tradičnú klasiku alebo by ste uvítali aspoň malú zmenu a namiesto kapra skúsili urobiť nejakú inú rybu? Možno vás inšpiruje niektorý z našich receptov...

Pripravila: Blažena ZEMANOVÁ, **Foto:** KB, shutterstock, Dr. Oetker

SLÁVNOSTNÁ KAPUSTNICA (6 – 8 porcií)

Potrebujeme:
400 g bravčového pliecka, 400 g údeného kolena bez kosti, 150 g cibule, 250 g kyslej kapusty, 400 g klobásy, 20 g sušených húb, 300 g zemiakov, 125 g širokých rezancov, soľ, mleté a celé čierne korenie, mletá sladká paprika, bobkový list, hrsť čerstvého majoránu, hrsť petržlenu, 2 PL bravčovej masti, asi 2 l vody

Ako postupujeme:
Umyté bravčové mäso vložíme do hrnca so studenou vodou s celým korením, olúpanou a nahrubo nakrájanou cibuľou, jemne osolíme a varíme domäkka. Uvarené vyberieme a nakrájame na väčšie kocky. Následne uvaríme vo vývare aj koleno vcelku. Keď už je údené takmer mäkké, pridáme na väčšie kusy nakrájané zemiaky, bobkový list a sušené huby, ktoré sme vopred namočili vo vode. Varíme, kým zemiaky nezmäknú. Údené koleno vyberieme z polievky a tiež nakrájame na väčšie kúsky. Vložíme aj s plieckom späť do vývaru spolu s prepláchnutou a pokrájanou kyslou kapustou. Všetko povaríme, aby kapusta zmäkla a posypeme posekaným majoránom. Na kolieska nakrájanú klobásu opečieme na masti, posypeme mletou paprikou, všetko krátko speníme pri miernej teplote, aby sme papriku nespálili. Klobásu dáme do polievky a necháme prejsť varom. Zvlášť uvaríme cestoviny v osolenej vode, pomastíme masťou a odložíme. Na každý tanier dáme kôpku cestovín, pridáme horúcu kapustnicu a ozdobíme petržlenom.

VIANOČNÝ SENTIMENT:

Na stôl prestierame vždy jeden tanier a príbor navyše: je to tichá spomienka na všetkých zosnulých z rodiny. Pod obrus či taniere položíme šupinku z kapra alebo drobné mince: rodina bude mať aj v budúcom roku všetkého dostatok. Hlava rodiny urobí medový krížik na čelo všetkým pri stole: aby aj v ďalšom roku boli zdraví. Rozkrojíme jabĺčko: „hviezdička“ okolo jadrovníka znamená pre rodinu šťastie a zdravie. Každý dostane kúsok z jablka: aby bola rodina naďalej súdržná.

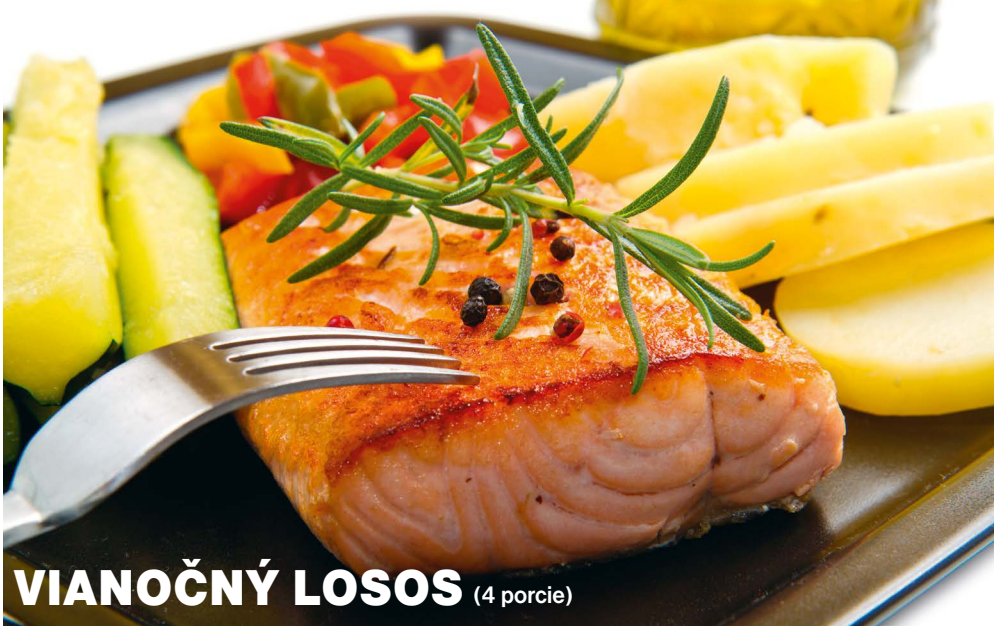

VIANOČNÝ LOSOS (4 porcie)

Potrebujeme:
4 filety z lososa po 150 g, 5 PL slnečnicového oleja, korenie na ryby, 1 KL morskej soli, 1 PL čerstvého rozmarínu

Ako postupujeme:
V plytšej miske zmiešame olej s korením na ryby, soľou a rozmarínom. Filety umyjeme, osušíme a vložíme do olejovej marinády, viac ráz obrátime a odložíme aspoň na hodinu do chladničky. Rozpálime grilovaciu panvicu a filety najskôr sprudka z oboch strán opečieme, potom na stíšenom plameni dopečieme z každej strany asi 3 až 4 minúty. Ozdobíme čerstvým rozmarínom alebo plátkami citróna.

PEČENÝ KAPOR NA CESNAKU (4 porcie)

Potrebujeme:
1 väčší kapor, 1,5 dl bieleho vína, 8 strúčikov cesnaku, 1 citrón, 100 g údenej slaniny, 1 PL oleja alebo masti, soľ, celé a nové korenie, mandľové lupienky

Ako postupujeme:
Kapra bez vnútorností dôkladne umyjeme a odstránime hlavu, chvost a plutvy. Kožu ponecháme. Polovicu strúčikov cesnaku popučíme a zmiešame s lyžičkou soli. Rybie mäso nakrájame na väčšie porcie, pod kožu každej vložíme plátok slaniny, potrieme cesnakovou pastou, pokvapkáme citrónovou šťavou a necháme hodinku odstáť. Na stranách s kožou urobíme malé zárezy a vložíme do nich plátky zo zvyšného cesnaku. Takto pripravené plátky preložíme do pekáča vymasteného tukom, podlejeme vínom a pečieme v rozohriatej rúre pri teplote 200 stupňov asi pol hodiny. Počas pečenia rybu obraciame. Napokon posypeme opečenými lupienkami z mandlí. Servírujeme so zemiakovými hviezdičkami.

PEČENÉ JABLKÁ S KARAMELOM

(4 porcie)

Potrebujeme:
4 stredne veľké jablká, 50 g hrozienok, 2 PL rumu, 50 g nahrubo nasekaných orechov alebo mandlí, 4 PL trstinového cukru s karamelovou príchuťou, 4 PL masla
Na krém: 200 g mascarpone, 2 balíčky vanilkového cukru, 2 PL nastrúhanej citrónovej kôry

Ako postupujeme:
Hrozienka namočíme do rumu, premiešame s nasekanými orechmi alebo mandľami a karamelovým cukrom. Jablká so šupkou umyjeme, utrieme a prepolíme, opatrne lyžičkou vydlabeme dužinu okolo jadrovníka. Hrozienkovou zmesou naplníme jablká a navrch dáme lyžicu masla. Uložíme ich do maslom potretej zapekacej nádoby a prikryjeme alobalom. Vložíme do rúry predhriatej na 160 stupňov a pečieme 15 minút pod alobalom, odkryjeme a chvíľku dopečieme. Medzitým premiešame na krém mascarpone s vanilkovým cukrom a citrónovou kôrou. Jablká vyberieme z rúry a ešte teplé podávame s krémom.

Slovensko v každom kúte iné chute

Štedrá večera sa takmer v každej domácnosti u nás začína oblátkami. Niekde sú s medom, inde s cesnakom, v mnohých domácnostiach s oboma týmito dobrotami, no niekde len čisté. Ostatné chody sa však odlišujú. Aké sú tradície v rôznych regiónoch Slovenska?

Autori: bz, ad **Foto:** Internet, shutterstock

ZÁHORIE

„Mám pocit, že dnes už sú aj Vianoce globalizované a špecifiká regiónov vymizli, všetko sa premiešalo," hovorí Záhoráčka Andrea z Holíča. Niekoľko zaujímavostí o ich Štedrom dni však našla. Tradujú sa vraj v ich rodine už vyše sedemdesiat rokov. Na začiatku štedrej večere modlitbou zaspomínajú na tých, čo už medzi nami nie sú. Nasleduje čaj s oplátkou, medom a orechmi. „My mávame pred polievkou aj krupičnú kašu, ktorá symbolizuje narodenie malého Ježiška. A hoci susedia majú hustú šošovicovú polievku, my mávame len rybaciu, z uvarených rybacích hláv a do nej si dávame vyprážané kocky z rožkov. Kamarátka mi hovorila, že v ich rodine nazrú pred jedlom aj pod tanier, či tam náhodou niečo nenájdu. Mama im tam totiž zvykla dávať nejaké drobné mince, aby pri nich okrem šťastia stáli v ďalšom roku aj peniaze."

Majonézový šalát a kapor je klasika aj na Záhorí, veľa rodín však robí ešte aj makové alebo orechové pupáky. „Rozkrajujeme jablko a čo vás možno prekvapí, hádžeme papuču. Keď zostane rovno, tak slobodná dievčina v dome zostáva. Keď smeruje doľava či doprava, tak sa vydá za niekoho, kto v tom smere býva. Kedysi vraj nezadané dievčiny chodievali aj večer von a počúvali štekot psa. Odkiaľ zaštekal prvý, tam mala hľadať svojho ženícha. My však už chodíme len na cintorín zapáliť sviečky a ak vládzeme, tak aj na polnočnú omšu."

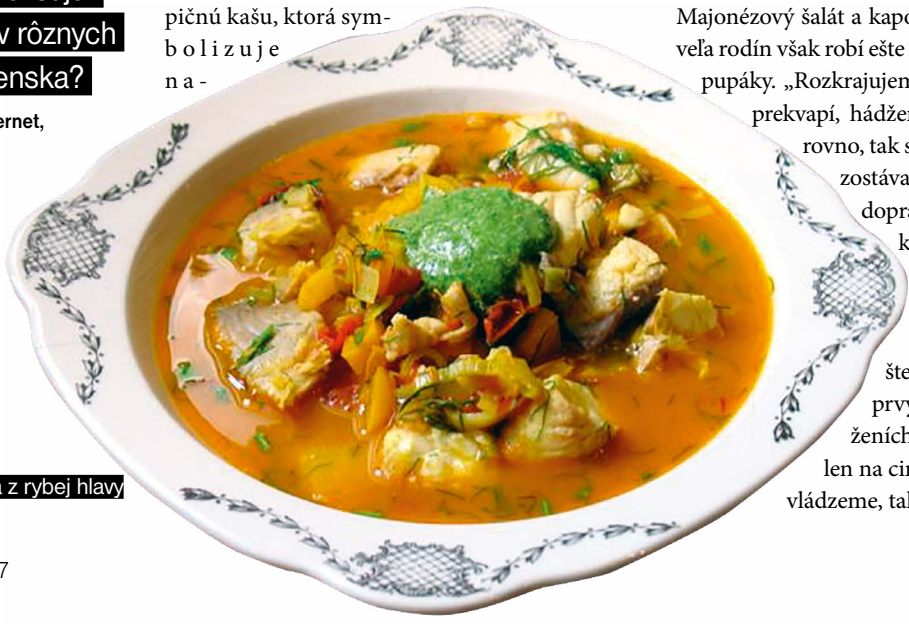

Polievka z rybej hlavy

ZÁPADNÉ SLOVENSKO

Ponuka polievok je tu naozaj pestrá. Môžeme sa tu stretnúť s typickou kapustnicou s hubami, s mäsom aj bez mäsa, klobáskami, kúskami údeného mäsa, často so slivkami alebo smotanou. V niektorých domácnostiach pripravujú na Vianoce dokonca šošovicovú, hríbovú, hrachovú či rybaciu polievku, ba aj menej tradičnú hŕstkovú z fazule, hrachu a šošovice. Strukoviny vo vianočnom jedle totiž symbolizujú dostatok peňazí. Ako druhý chod sa zvykne v tejto časti Slovenska pripravovať typická ryba na viacero spôsobov s majonézovým šalátom, niekde je obľúbený zemiakovo-cibuľový. V kresťansky založených rodinách si chodia do kostola po „betlehemské svetlo", aby ním zapálili sviečku, ktorá na stole nesmie chýbať.

STREDNÉ SLOVENSKO

Po oblátke s medom sa pokrája domáci kysnutý koláč, do ktorého si napríklad na Horehroní vložia strúčik cesnaku a ten zjedia, aby boli po celý rok zdraví. Nechýba voňavá kapustnica s mäsom, klobásou a hríbmi a po nej ako hlavný chod vyprážaná ryba s majonézovým šalátom. Stredoslováci majú špecialitu, ktorá sa podáva len počas štedrovečernej večere, a tou sú bryndzové a makové opekance. Nasledujú tradičné dobroty – linecké pečivo alebo medovníčky. Na Kysuciach sa na Štedrý deň neje nič mäsové. Podáva sa hrachová polievka so slivkami. Potom nasleduje ryba a majonézový šalát. Na Orave je zas nesmierne obľúbená kapustnica s hubami, údenou rybou, so smotanou a zemiakmi. Zvykne sa podávať spoločne so zemiakovou kašou. Na štedrovečernom stole nemôže chýbať ani hríbová mliečna polievka s údeným kolenom a klobásou. V okolí Levíc sa zase po oblátke podáva hustá rybacia polievka – halászlé a hlavným jedlom v mnohých rodinách na juhu je pečený pstruh s opekanými zemiakmi.

Bryndzové opekance

VÝCHODNÉ SLOVENSKO

Na štedrovečerné stoly východného Slovenska patria jedlá, ktoré sú v mnohých iných regiónoch neznáme. Napríklad sa tu varí jucha z kapustnej šťavy, do ktorej dávajú korenie, sušený hrach, slivky, klobása a často aj cestovinu z hrubej múky. V priehľadnej polievke je oveľa menej kapusty ako v tradičnej kapustnici. Ďalšou obdobou je mačanka, kde ide okrem kapustnej šťavy a húb ešte aj cibuľa, cesnak a zahustí sa smotanou alebo múkou. Pri večeri sa do kaše máčajú kúsky chleba. Tradičným vianočným jedlom na Zemplíne bol kedysi chlieb zvaný kračun. Cesto sa pripravovalo z viacerých druhov múky. Chlieb bol veľký, posypaný obilninami, makom a strukovinami, ktoré symbolizovali hojnosť a plodnosť. Do chleba sa pred pečením vkladali hrudky medu.

Koláč Kračun

Slávnostná večera sa často začína spoločnou modlitbou a poďakovaním, nasledujú oblátky s medom a niekde aj chlieb so soľou, kapustnica s klobáskou a hríbmi, no býva aj šošovicová, hrachová, fazuľová alebo hríbová polievka. V okolí Trebišova sa do vianočnej kapustnice pridávajú paradajkový pretlak a ryža. Špecialitou východu sú pirohy, bývajú plnené bryndzou, cibuľou, syrom alebo zemiakmi. Jedia sa so šošovicovou, hrachovou alebo fazuľovou kašou. Nechýba ryba v rôznych úpravách so šalátom, ten je zvyčajne majonézový. Na Spiši si na záver večere zvyknú dať ešte lokše s makom.

OPEKANCE

Najrozšírenejším nemäsovým štedrovečerným jedlom v minulosti boli opekance. Na strednom Slovensku sa im hovorilo pupáky, na východnom Slovensku zase bobaľky. Robili sa z chlebového cesta v tvare malých guliek asi ako orechy a upiekli sa v peci. Tiež sa zvykli piecť dlhé šúľky cesta, ktoré sa potom nakrájali na menšie kúsky. Na Štedrý večer sa opekance sparili vriacou vodou, aby zmäkli. Po scedení sa zjemnili maslom, posypali makom a poliali medom. V bohatších rodinách sa pripravovali aj s tvarohom či bryndzou. Zajesť z nich si povinne musel každý člen rodiny. Niekde sa opekance podávali v jednej mise. Podľa tradície sa muselo zjesť všetko, aby bola dobrá úroda. V niektorých oblastiach stredného Slovenska ľudia verili, že úrodnosť ovocných stromov sa zvýši, ak ich potrú prvým odrezaným kúskom cesta na opekance. Opekance sa v mnohých rodinách pripravujú na štedrovečerný stôl aj dnes.

Silvestrovský drink ako ZÁŽITOK

Posledná noc v roku by mala byť bezstarostná, veselá, v spoločnosti dobrých priateľov a plná zábavy. Nezaobíde sa bez drinkov, no mali by byť kvalitné a v primeranom množstve, aby sme si ju aj pamätali… Skúste si štrngnúť na zdravie s niektorým z našich nápojových tipov.

Pripravila: Blažena ZEMANOVÁ, **Foto:** Heineken Slovensko, Hubert J. E., Campari, Remy Cointreau

PREHNALI STE TO? SKÚSTE:

Sóda bikarbóna, šumivé a energetické nápoje
✓ šumivé nápoje sa rýchlejšie vstrebávajú, preto sa efekt potrebného zavodnenia organizmu dostaví skôr, energetické zasa povzbudia;

Čaj
✓ obsahuje teín, ktorý povzbudí;

Slepačí, hovädzí alebo zeleninový vývar
✓ zdroj kvalitných bielkovín, minerálov a vitamínov, ktoré spolu s vodou upravujú rozvrátené vnútorné prostredie;

Kyslé uhorky, kyslé ryby a kapusta
✓ dopĺňajú deficit vody, solí a minerálov.

Hovorí sa, že pol deci alkoholu pomôže „popraviť sa“, no odborníci odporúčajú skôr nízkostupňové pivo. Pri káve treba postupovať opatrne a individuálne. Ľuďom, ktorí na ňu nie sú zvyknutí, môže navodiť búšenie srdca. Pohyb na čerstvom vzduchu zrýchľuje odbúravanie alkoholu, takže pred regenerujúcou fázou spánku prechádzka iste pomôže. Spánok po alkohole je v prvej fáze nekvalitný a málo osviežujúci.

AMERICANO

Pohár naplníme kockami ľadu a postupne vlejeme 3 cl Campari a 3 cl Cinzano Rosso. Dolejeme sódu a zľahka premiešame. Ozdobíme pásikom z citrónovej šupky a priamo do nápoja vložíme plátok pomaranča.

FIZZ S JABLKOM A VANILKOU

Do koktailového šejkra vsypeme guľôčky ľadu, prilejeme 50 ml Cointreau, 15 ml čerstvej limetkovej šťavy, 30 ml jablkového džúsu s dužinou, 5 ml vanilkového sirupu a 40 ml perlivej vody. Premiešame, prelejeme do servírovacieho pohára a dozdobíme plátkami jablka a celým vanilkovým strukom.

HORÚCI SILNÝ PIRÁT

Do litrovej nádoby nalejeme 40 ml rumu. Pridáme čerstvú šťavu z polovice citróna, 0,33 l cideru Strongbow Gold Apple a 10 ml medu. Jemne premiešame a zohrejeme. Horúci nápoj prelejeme do servírovacieho pohára, ozdobíme plátkom citróna a tromi plátkami čerstvého jablka na špajdli. Sviatočnú arómu umocní kúsok celej škorice.

BUBLINKOVÝ SPRITZ

Väčší vínový pohár naplníme ľadom, najskôr nalejeme 40 ml Campari a doplníme 150 ml Hubert de Luxe a trochou sódy. Dozdobíme plátkom pomaranča.

Ste mamička, študent, alebo stíhate druhé zamestnanie?

Prilepšite si u nás prácou na skrátený úväzok.

Objavte viac na: www.zamestnavatel.kaufland.sk

DVAJA V TOM

Speváčka a producent. Manželka a manžel. Mária Čírová a Maroš Kachút. Hoci spolu žijú aj pracujú, talianske hádky u nich nehrozia. Na svadobnú cestu sa chystajú aj s deťmi a Vianoce by sa im bez kolied nerátali.

Autorka: Natália ROZBORILOVÁ, **Foto:** Archív M.Č. a M.K., Pretty Photography

Mária, pred pár týždňami vám vyšiel nový album #2017. To bol pre vás tento rok taký výnimočný, že ste ho po ňom pomenovali?

MÁRIA: Dlho som rozmýšľala aj nad tým, že by sa mohol volať Unikát, pretože to je singel, ktorý urobil v mojej hudobnej kariére dôležitý posun. Ale postupne sa Unikát stal odrazovým mostíkom k múze, vďaka ktorej vznikol celý nový album. Tie pesničky sú čosi ako hudobné zrkadlo celého roka 2017. Preto nakoniec vyhral tento názov.

Poslednou skladbou na ňom je Osudová láska. Je o vašom manželovi, za ktorého ste sa pred pár mesiacmi vydali?

MÁRIA: Osudová láska má na albume naozaj špeciálne miesto. Zložil ju pre nás ako svadobný dar môj otec a atmosféra aj jej text odzrkadľujú to, ako našu lásku vidí on. Po všetkých tých rokoch. A vystihol to dokonale. Naša láska sa zrodila rýchlo a intenzívne. Zasiahla nás tak silno, že sme jednoducho museli byť spolu. Spojila nás práca aj spoločná láska k hudbe. Maroš sa stal mojím producentom aj veľkým učiteľom, takže pracovný vzťah nepozorovane, ale veľmi rýchlo prerástol do silnej lásky.

MAROŠ: Je to tak, ako hovorí Mária. Všetko sa udialo úplne prirodzene a môže za to naša spoločná vášeň k hudbe. Hudba nás spojila, takže to určite bolo osudové.

V lete ste sa po skoro deviatich rokoch vzťahu vzali, zmenilo sa tým niečo vo vašich životoch? Predsalen, žijete spolu v jednej domácnosti a vychovávate dve deti...

MÁRIA: Asi každý pár, ktorý sa vezme tak ako my, teda po rokoch spoločného rodinného života, by povedal to isté. Že v tej každodennej realite sa nič nezmenilo. Lenže zmenil sa pocit. Ťažko sa to opisuje slovami, je to niečo neuchopiteľné. Je to zistenie, že so životným partnerom si dokážete povedať ÁNO aj po všetkých tých rokoch. Vtedy, keď navzájom dokonale poznáte nielen svoje dobré stránky, ale aj tie menej pozitívne.

Čo na vašom svadobnom dni bolo to najlepšie?

MÁRIA: Bol to dokonalý deň. Pre nás dvoch aj pre naše deti. Hugo aj Zoe sú už dosť veľkí na to, že si to mohli s nami naozaj užiť. Mali tam veľa malých kamarátov, takže to bolo celé veľmi veselé. Rozhodli sme sa pre svadbu v úzkom rodinnom kruhu a taká bola aj atmosféra celého dňa. Veľmi úprimná, dojímavá.

Vy dvaja nie ste len manželia a rodičia, ale aj kolegovia, viete sa doma odstrihnúť a neriešiť prácu, ale len súkromie? Alebo sa tieto ➤

Rodinka Kachútovcov - Maroš, Mária a ich deti Hugo a Zoe.

Máriu Čírovú počas koncertov sprevádza Maroš na gitare.

Na svoj svadobný deň - sobotu 19. augusta 2017 tak skoro nezabudnú

Obaja sme také povahy, že ak aj príde k nejakej výmene názorov, hneď sa aj udobríme. U nás žiadne hádky v talianskom štýle nehrozia

dva svety u vás tak prelínajú, že to jednoducho nie je možné?

MÁRIA: Za tie roky sme si už našli systém, aby to fungovalo. Nemáme nejaké prísne pravidlá, skôr sme sa nastavili intuitívne. Dokážeme si po dlhom dni spoločne aj oddýchnuť, ale ak treba, tak chvíľu riešime aj pracovné záležitosti či maily. Má to svoje výhody, keď človek žije s niekým v takej súhre, že v ňom má oporu v súkromí aj v práci. Nevýhody takéhoto fungovania vlastne ani nevidím.

Maroš, čo všetko obnáša to, že ste pre Máriu producent aj manažér v jednom?

MAROŠ: Spoločne plánujeme všetky Máriine štúdiové a koncertné aktivity, sme spolu, keď nahráva v štúdiu a chodím s ňou na koncerty aj ako gitarista. Ale sú aj veci, ktoré robí sama. Rôzne fotenia, rozhovory, skúšky kostýmov.

A viete si tak vnútorne rozkázať- od tejto chvíle budem len manžel a otec, nie manažér?

MAROŠ: Určite áno. Ani si to rozkazovať nemusím. Keď som s rodinou, nemôžem byť manažér. Deti nezaujíma, že ste nejaký manažér. Pre nich musíte byť v prvom rade otec.

MÁRIA: Mne sa to často prelína, lebo keď veziem deti zo školy, občas v aute vybavím nejaké pracovné telefonáty. A keď ich čakám na krúžkoch, môžem odpovedať na maily alebo čosi napísať na počítači. Ak má človek priority nastavené správne, nemusí trpieť ani práca ani rodina. Pre mňa je to taký vnútorný princíp, na ktorom staviam každý deň.

Ozaj, ako to u vás vyzerá, keď sa vy dvaja hádate? Veď v každom vzťahu občas príde ´Búrka´, keby

sa tak nedialo, asi by ste boli ´Unikát´...

MÁRIA: Obaja sme také povahy, že ak aj príde k nejakej výmene názorov, hneď sa aj udobríme. U nás žiadne hádky v talianskom štýle nehrozia. My si nedokážeme navzájom ani vynadať, v tom sme rovnakí. Obidvoch nás vychovali v rovnakom duchu. Že v partnerstve je základom všetkého vzájomná úcta.

Ale predsa, trávite spolu čas nielen doma, ale aj v práci, ponorková choroba vás nezastihla? Ako to riešite, keď si potrebujete od seba oddýchnuť?

MÁRIA: My si potrebujeme oddýchnuť iba spolu, nie od seba. A nie je pravda, že sme spolu nonstop. Maroš pracuje ako producent na veľkých televíznych projektoch, takže chodí každý deň ráno do práce. V tomto fungujeme tak ako iné páry.

Mária, vy ste nedávno skončili turné po Slovensku, vystupujete aj na súkromných akciách, no ste tiež mama, ktorá sa stará o dve malé deti. Čo vám pomáha, keď cítite, že je toho na vás priveľa?

MÁRIA: Každý má občas dni, kedy ho únava dobehne. Mne dobíja baterky rodina, Maroško, Hugo a Zoe. A tiež moje koníčky. Venujem sa joge a neskutočný relax je pre mňa jazdenie na koni. Ale veľa energie dostávam aj od fanúšikov na koncertoch. A potešia aj ich milé reakcie na moje skladby, napríklad na sociálnych sieťach.

Ľudia na vašich koncertoch spievajú pesničky spolu s vami, poznajú ich naspamäť, nie je to tak trošku zodpovednosť? Že ich takto ovplyvňujete, že dajú na vaše názory?

MÁRIA: Myslím si, že umelci, hudobníci, speváci majú určité poslanie. Cez hudbu posúvajú nejaké posolstvá, ktorými môžu ľudí motivovať, utešiť, posilniť, povedať im, že všetci prežívame aj ťažké okamihy. Špeciálne, ak nielen spievajú, ale si ➤

pesničky aj píšu. A to je to najcennejšie, čo umelec má. Že je sám sebou. Ani ja nemám problém spievať o súkromných veciach a neviem si predstaviť, že by moje pesničky boli o niečom inom. To by som nebola ja.

Tento rozhovor robíme pre časopis s názvom Na Ceste, tak sa vás chcem opýtať, kam najčastejšie vyrážate na cesty vy?

MAROŠ: V zime máme veľmi radi hory a deti odmalička vedieme k lyžovaniu. Cez prázdniny chodíme k moru, lebo leto bez dovolenky pri mori by sa nám ani nerátalo. A keď sa nám v diári objaví pár voľných dní, využijeme to a vyrazíme aj na kratší výlet. Nedávno sme takto boli v Taliansku.
Väčšinou cestujeme s deťmi, takže to nemôže byť úplne spontánne a ako rodičia musíme cesty plánovať.

Máte aj nejaké vysnívané miesta alebo ste si svoje cestovateľské sny už splnili?

MÁRIA: Na budúci rok sa chystáme na dlhšiu cestu po USA, takže to bude jeden zo splnených snov. Čosi ako neskoršia svadobná cesta. No berieme so sebou aj deti, takže to bude veľmi akčná, dynamická dovolenka. Už teraz ju plánujeme a už teraz sa na ňu tešíme.

A čo cestovanie vlakom, kedy ste ním išli naposledy?

MÁRIA: Keď som bola študentka a chodila som na konzervatórium do Bratislavy, vlakom som cestovala často. Bola to súčasť môjho života. No dnes si už neviem svoj život predstaviť bez auta, najmä kvôli deťom a kvôli tomu, že často koncertujem po celom Slovensku. Ale mám veľa kolegov, ktorí pracovne chodia do Čiech a nevedia si vynachváliť cestovanie vlakom medzi Bratislavou a Prahou. Alebo na podobne dlhej trase Bratislava - Košice.

Nezadržateľne sa blížia Vianoce. Vy ich prvýkrát prežijete ako manželia. Budú v niečom iné?

MÁRIA: Asi nie. Opäť budeme oddychovať po vianočnom turné, budeme piecť, spievať si vianočné pesničky. Deti sa vybláznia pri darčekoch, stretneme sa s rodinou a potom vyrazíme na lyžovačku. Našu tradičnú.

Ako tieto sviatky prebiehajú v muzikantskej rodine? Spievate alebo hráte viac ako inokedy?

MÁRIA: Keď zdobíme stromček a pečieme koláčiky, zvykneme si pri tom púšťať vianočné pesničky. Hugo aj Zoe sú moji pomocníci, pri všetkom mi poctivo asistujú. Ak mám chvíľku voľna, sadnem si za klavír, začnem cvičiť, a vtedy sa deti ku mne pridajú. Spievajú spolu so mnou a veľa textov už poznajú naspamäť.
Keď som pred dvoma rokmi vydala svoj prvý vianočný album, obaja ho chceli stále počúvať, takže nám vyhrával celé sviatky.

Každá rodina má na Vianoce vlastné tradície, čo je typické pre vás?

MAROŠ: U nás nemáme nič špeciálne, možno iba kapustnicu varíme trochu inak. Pridávame do nej údenú makrelu, takže má úplne špecifickú chuť. Typickú len pre Štedrý večer.

Sviatky sú aj o tom, že ľudia viac snívajú, túžia, aby sa im niečo splnilo, aké máte sny vy? A možno nielen sny, ale aj ďalšie plány...

MÁRIA: Ja chcem len to, aby bola naša rodina zdravá a aby sme sa ľúbili tak ako doteraz. Všetko ostatné už potom príde. A plány? Určite by som chcela stále spievať. A ako každá mama, vidieť svoje deti šťastné. Čo viac si môžem priať?

MAROŠ: Robiť dlhodobé plány sa asi neoplatí a ani my si ich nerobíme. Ja som spokojný s tým, čo mi doteraz život priniesol, takže by som to nechal plynúť.

Teraz si predstavte, že zajtra nemusíte nič robiť, nič riešiť, nikam cestovať. Ako ten deň strávite tak, aby bol podľa vašich predstáv?

MÁRIA: Také dni sú skôr vzácnosť. Určite by sme začali dobrými spoločnými raňajkami. Asi by sme si naplánovali s Hugom a Zoe nejaký pekný výlet. Ja by som si určite „ukradla" aspoň krátku chvíľku aj na klavír. A možno by som zložila nejakú novú pesničku.

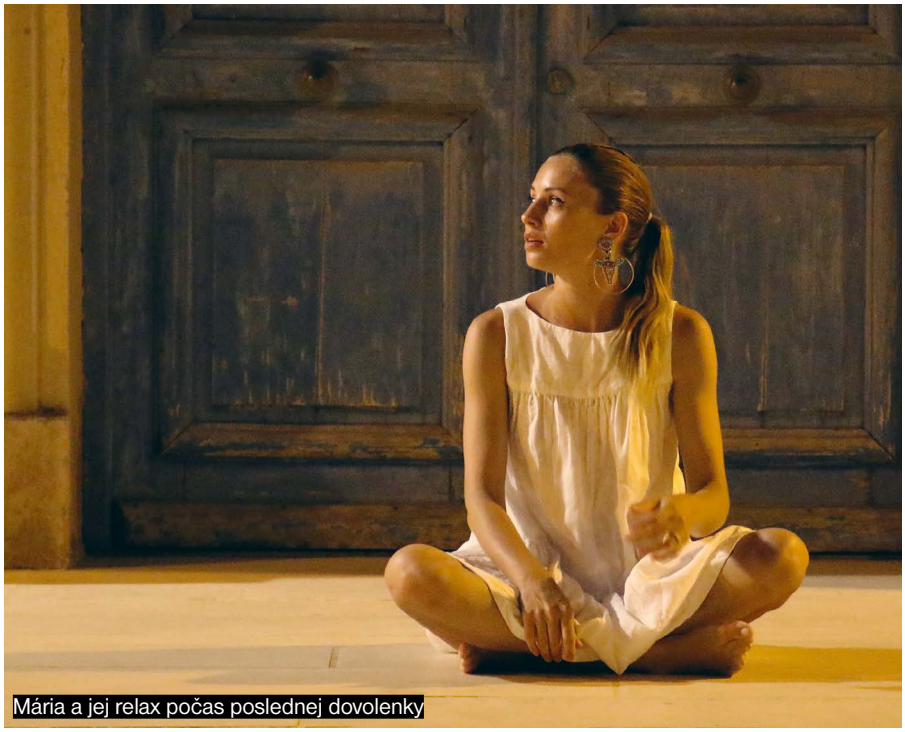
Mária a jej relax počas poslednej dovolenky

Prístroj NASA, ktorý rýchlo odstráni únavu a stres, kúpite aj u nás.

ing. Jan Horna

Okrem bežných užívateľov si ho kúpili také celebrity ako George Clonney, Lucie Bílá alebo Božidara Turzonovová. Chcete odstrániť ťažkú únavu a stres o pár minút? Zrýchliť učenie o 40%, zbaviť sa natrvalo nespavosti, zlých nálad, niektorých chorôb? Je to možné - biomedicínsky prístroj Laxman vyvinuli nemeckí vedci v spolupráci s NASA.

Laxman odstráni stres a týždňovú únavu - a to okamžite, o 5-20 minút. V priebehu dní vylieči problémy so spánkom, vrátane vysadenia liekov na spanie. Zmierni alebo definitívne vyrieši depresie, automaticky Vás naučí relaxovať a dodá kedykoľvek energiu. Zrýchľuje učenie až o 40%. Laxman má jednoducho neuveriteľné účinky.

AVS prístroj Laxman má 50 rôznych možností využitia. Základom je niekoľko druhov relaxácií a ďalej obsahuje programy na odstránenie nespavosti, depresií, stresu, únavy, na vysoký krvný tlak, ADHD, alergie, a ďalšie chorôby.

Prim. MUDr. Jan Cimický, CSc.,
jeden z najznámejších českých lekárov:
,,AVS prístroj spoznám dlho, jeden som si priviezol z cudziny. Používame ich u nás vo stredisku a v dnešnej hektickej dobe by som túto biometódu odporučil takmer všetkým."

som ho požičala kamarátke, ktorá trpí nespavosťou, a hneď na prvýkrát spala ako keď ju hodí do vody - nevedela účinkom ani uveriť."
Účinok AVS prístroja Laxman dokumentuje aj nová štúdia berlínskej fakultnej nemocnice: celkovo sa parametre psychickej kondície zvýšili po jedinom použití o neuveriteľných 27 %! Preto veľa užívateľov uvádza, že až AVS prístroj im pomohol, keď ani lieky nezaberali. Laxman a iné AVS prístroje kúpite aj u nás: modely s overenou účinnosťou začínajú na cene 200 euro a najlepší Laxman zoženiete okolo 900-1000 eur. Túto novú biomedicínsku technológiu - prístroj AVS možno odporučiť, pretože má veľa výhod: slúži 10-15 rokov, často ho používa celá rodina, má cez 40 možností využitia pre každodenný život a jeho účinky sú garantované. Keď sa svet stáva čoraz hektickým, prečo nepoužívať nové technológie? Každý potrebuje pokoj v duši - a Laxman Vám ten pokoj naozaj dá.

Na ovládacej jednotke si vyberiete program, napr. ***Rýchle odstránenie nespavosti.*** Nasadíte si slúchadlá a špeciálne okuliare a zapnete štart. Budete počuť rytmické zvuky a hudbu a cez zatvorené oči uvidíte príjemné rytmické svetlo. Zvuk a svetlo zmení biorytmy - a Vy ihneď po skončení programu zaspíte. Táto technológia sa volá AVS = audiovizuálna stimulácia a na jej vývoju sa podieľali nemeckí vedci, NASA aj dvaja nositelia Nobelových cien. ***Učiteľka Klára Paterová píše:*** *,,Ja ho používam na doplnenie energie cez deň. Raz*

Galaxy® 22 ROKOV www.galaxy.sk
AVS prístroje

nové stredisko/predajňa - nákup, vyskúšanie: Bratislava, Špitálska 57, tel. **0911 660 091**

zľava na Laxman Premium:
160 eur !
Platí na základe tohto kupónu. Pri nákupe cez telefón alebo e-shop. Heslo: VLAK. Platí do 31.12. 2017

Nová tlačená brožúra: ZADARMO - cez SMS: Pošlite SMS so svojou adresou a heslom VLAK na **0911 660 087.** Brožúru odosielame obratom.

REKLAMNÉ OZNÁMENIE

MÓDNE Vianoce

Každú ženu pod stromčekom poteší darček, ktorý si môže okamžite obliecť. No ani muži a deti nie sú od macochy, takže aj tieto sviatky by mali dostať štipku módneho ducha.

Autorka: Natália ROZBORILOVÁ, **Foto:** archív značiek, shutterstock

Pre priateľku či manželku

Spodná bielizeň, zaujímavý šperk alebo originálny doplnok sú stávkou na istotu. Dôležité je, aby darčeky mali nápad alebo vtip.

Zamatový župan v štýle kimono, Lindex, 59,90 €

Prsteň z bieleho zlata s tanzanitom a diamantmi, ALO, info o cene v predajni

Náušnice s guľôčkami, F&F, 6,50 €

Čierne body s kamienkami, C&A, 12,90 €

Saténová nočná košieľka Intimissimi, info o cene v predajni

Kozmetická taštička, Reserved, info o cene v predajni

Čipkovaná blúzka so zdobením, Reserved, 19,90 €

Pre priateľa či manžela

Kvalitných košieľ, tričiek či teplých svetrov nikdy nie je dosť. A platí to aj o mužskej skrini. Ale pozor, nudné farby sú zakázané, túto zimu si to žiada trošku odvahy.

Športová mikina s potlačou, House, 16,99 €

Sada farebných trakov s motýlikom, H&M, 9,90 €

Športové tričko, Reserved, 12,99 €

Kožený opasok s ručne maľovanou sponou, Freywille, info o cene v predajni

Károvaná košeľa s džínsovou aplikáciou, Desigual, 89,95 €

Menčestrová bordová košeľa, Reserved, info o cene v predajni

Praktická pánska taška, CCC, info o cene v predajni

Pre mamu či svokru

Dámy v rokoch chcú vyzerať elegantne a hrejivé materiály či nápadité doplnky ich nikdy nesklamú.

Umelý kožúšok, C&A, 49,90 €

Sveter na zaväzovanie, F&F, 14,90 €

Mäkký ružový šál, Lindex, 19,90 €

Kabelka s kvetinovým motívom, Deichmann, 14,90 €

Elegantná vesta, Mohito, 69,90 €

Lakovaná peňaženka, Mohito, 17,99 €

Ručne maľovaný náramok, Freywille, info o cene v predajni

Pre otca či svokra

Aj zrelí muži sa chcú cítiť atraktívne, tak im pod stromček určite nebaľte nudné pyžamá či papuče. Veď šik môžu vyzerať v každom veku, stačí staviť na tlmenejšie farby alebo luxusné doplnky.

Sivý vrúbkovaný sveter, H&M, 24,99 €

Elegantná prúžkovaná košeľa, H&M, 19,90 €

Farebná viazanka, Freywille, info o cene v predajni

Ručne maľované manžetové gombíky, Freywille, info o cene v predajni

Dvojfarebná čiapka s brmbolcom, House, 9,90 €

Pánske dvojfarebné rukavice, Reserved, info o cene v predajni

Praktická pánska peňaženka, House, 9,90 €

Pre školákov

Ak menšie deti chcete prekvapiť oblečením, musí na ňom byť čo najviac postavičiek, rozprávkových motívov, farieb a na dievčatká zaberú aj trblietky.

Chlapčenský ruksak s rozprávkovým motívom, Deichmann, 10,90 €

Ružový pulóvrik s aplikáciou, Lindex, 9,90 €

Farebná mikina s kapucňou, Reserved, 19,99 €

Veselé papučky s aplikáciou, Reserved, info o cene v predajni

Dievčenská sukňa s flitrami, H&M, 19,90 €

Chlapčenské pyžamo s rozprávkovým motívom, Lindex, 19,90 €

Pre tínedžerov

Nástroční sú na darčeky nároční, takže najdôležitejšie je mať prehľad o tom, čo dnešní tínedžeri nosia. Ideálne je staviť na oversize štýl a povolené sú aj kúsky so štipkou gýču.

Károvaná košeľa s kapucňou, H&M, 39,90 €

Vlnený oversize rolák, H&M, 39,90 €

Prívesok na kľúče, Sinsay, 3,90 €

Ruksak s kvetinovým motívom, Deichmann, 22,90 €

Odznaky na oblečenie Reserved, info o cene v predajni

Náušnice s kamienkami, F&F, 10 €

Hnedé šnurovacie traktorky, Deichmann, 29,90 €

Rukavice s motívom, House, 12,99 €

DARČEK pre celú rodinu

Chcete si dopriať nové auto pod stromček? Vynikajúci nápad. Kedykoľvek si sadnete za volant, pripomenie sa vám najkrajšie obdobie roka. Pritom niektoré novinky na našom trhu si môžete dopriať už za niekoľko tisíc eur! Ale spokojní určite budete aj keby ste chceli od Ježiška niečo luxusnejšie.

Autor: Ján JUSZTIN,
Foto: Archív značiek

HYUNDAI I30N

OD 27 490 €

Najrýchlejší kompaktný Hyundai všetkých čias. Vyvíjal ho tím profesionálov, ktorý mal predtým pod palcom divíziu M od BMW. Za volantom to cítiť a prvý raz môžete svoje náčinie s označením i30N pokojne vytiahnuť aj na súťažný okruh. Odporúčame verziu N Performance so silnejšími brzdami, s výkonnejším motorom, elektronickým samosvorným diferenciálom a s aktívnou výfukovou sústavou s nádhernou streľbou do výfuku.

KIA STINGER

OD 40 900 €

Nádherný dizajn karosérie, ktorá kombinuje prvky kupé s liftbackom, poteší najmä oko a pri pohľade na technické údaje poskočí aj športové srdce vodiča. Bi-turbo šesťvalec vás vystrelí z nuly na stovku za 4,9 sekundy a maximálna rýchlosť je 270 km/h. Kia Stinger ponúka skutočne veľa muziky za adekvátnu dávku peňazí.

VOLKSWAGEN POLO

OD 10 900 €

V zásade je to najhorúcejšia novinka. Nová generácia Volkswagenu Polo celkovou dĺžkou prekonáva legendárny VW Golf štvrtej generácie, preto ho môžeme pokojne označiť za „rodinný“ model. Adekvátnym motorom bude známy turbo-trojvalec 1.0 TSI, za ktorý mierne priplatíte, no stojí za to.

OPEL GRANDLAND X

OD 18 290 €

SUV je v kurze. Ponuku v tomto smere rozširuje aj Opel. Model Grandland je technickým bratrancom modelu Peugeot 3008, hoci zvonka ani zvnútra to nezbadáte. Naopak, Grandland je atraktívne SUV, možno najatraktívnejšie, aké kedy Opel mal. Odporúčame naftový agregát, je to lepšia voľba.

CITROËN C3 AIRCROSS

OD 11 990 €

Trocha viac plastu, trocha viac svetlej výšky, dávka francúzskeho extravagantného dizajnu a ponuka výrazných farieb robí z tohto Francúza veľmi zaujímavú alternatívu pre tých, čo chcú SUV, ale trochu iné SUV. Vnútri poskytne dostatok priestoru na to, aby sa označilo za plnohodnotné rodinné auto zo všetkých stránok. Príjemným prekvapením je cena základnej verzie, opäť je však lepšie priplatiť za silnejší motor.

Doma to už poznáte? Choďte k susedom!

Niekde majú najvyšší stromček, najkrajšiu výzdobu, najsladšie dobroty, najlepší punč, najviac sprievodných akcií a atrakcií a inde sa zase hrdia prívlastkom najstaršie. Ktoré adventné trhy v rámci Európy by ste si nemali nechať ujsť?

Autorka: Natália ROZBORILOVÁ, **Foto:** archív a shutterstock

SALZBURG
GETREIDEGASSE A DOMPLATZ

Vedeli ste, že Mozartovo mesto je zároveň aj rodným mestom najznámejšej vianočnej piesne Tichá noc? Pred sviatkami nápadne pripomína rozprávkové javisko s romantickým výhľadom na pevnosť Hohensalzburg, takže si tu budete pripadať ako v horskej dedine, ktorá má kopce pocukrované snehom. Adventné trhy s magickou atmosférou prebiehajú na niekoľkých miestach súčasne, tak sa určite prejdite po krásne vyzdobenej ulici Getreidegasse, nevynechajte prechádzku popri rieke a prestávku si dajte na hlavnom námestí Domplatz, ktoré je už niekoľko storočí dejiskom trhov Christkindlmarkt. Nech vás neprekvapí, že sa tu pomedzi stánkami budú prechádzať anjeli a občas sa tadiaľ preženú strašidelne vyzerajúci čerti. Mimochodom, ak je reč o nich, bol by v tom čert, aby ste si odtiaľto nepriniesli aspoň nejaký milý gýčový suvenír. Najmä adventné venčeky od výmyslu sveta, vianočné ozdoby či ligotavé jelenčeky zo striebra alebo pozláteného prútia sú doslova pascou pre vaše peňaženky, hoci každý drevený stánok predáva ozdoby len jednej farby. Rodiny skôr ocenia trhy v areáli zámku Hellbrunn na okraji mesta, kde sa deti vybláznia v domčekoch pre škriatkov, v drevenej chalúpke napíšu list Ježiškovi alebo si upečú špekáčiky nad ohniskom a pohladkajú zvieratká v živom Betleheme. A aj gurmáni si prídu na svoje. Veď odolať takým dobrotám ako zázvorový chlieb, syrové noky s praženou cibuľkou či kreple z palacinkového cesta poliate omáčkou z jablkového pyré alebo vanilkovým pudingom, to je jednoducho nemožné. A aj vianočný punč tu chutí akosi lepšie, asi preto, že v ňom cítiť jablká, pomaranče alebo lesné plody. A keď sa s pohárom vareného vína započúvate do kolied a slávnostných chorálov, ktoré spievajú zbory pred tunajším chrámom, pochopíte, prečo za sviatočnou idylkou do Salzburgu vyrážajú také húfy turistov.

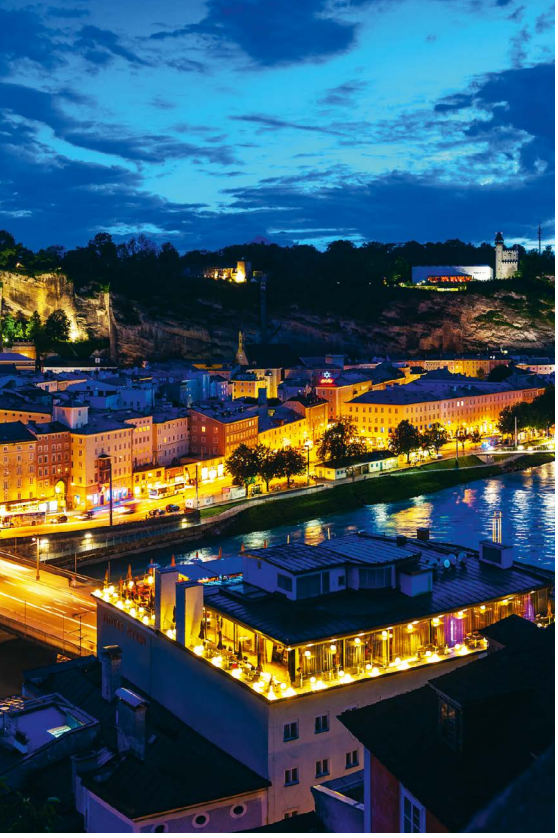

PRAHA

VÁCLAVÁK I STAROMÁK

Už niekoľko rokov ich turistický sprievodca Lonely Planet zaraďuje do pätice najkrajších adventných trhov Európy. Konajú sa vo viacerých častiach a kým na Pražskom hrade sa stromček rozsvieti už 24. novembra, na Václaváku či na Staromestskom námestí si čaj s rumom či punč vypijete až od 2. decembra. Symbolom trhov na „Staromáku" je vysoký smrek a jeho ozdobenie už roky navrhujú vyhlásení dizajnéri. Mimochodom, Česi dokonca môžu ponúkať tipy na to, ktorý strom si zaslúži poctu, aby sa stal vianočným. Aj tento rok v Prahe návštevníkov potešia vianočné dielničky, ukážky ľudových remesiel, klasický Betlehem s ovečkami a somárikom, ale aj skvelé jedlo. Nebudú chýbať klobásky, staročeské buchty s vanilkovým krémom či sladký trdelník a čo by to boli za trhy bez typického „svaráku", čiže vareného vína? A keďže biele strechy predajných domčekov navodia dokonalú zimnú atmosféru, určite si nenechajte ujsť úžasný výhľad z veže radnice, odtiaľ budete mať vyzdobené Staromestské námestie ako na dlani. Možno aj preto televízna stanica CNN tvrdí, že žiadne miesto na svete nie je viac vianočné ako Praha.

Aj tento rok v Prahe návštevníkov potešia vianočné dielničky, ukážky ľudových remesiel, klasický Betlehem s ovečkami a somárikom, ale aj skvelé jedlo.

VIEDEŇ

RATHAUSPLATZ

Viete, čo je na trhoch, ktoré sa konajú pred radnicou na Rathausplatz, najkrajšie? Napríklad to, že v parku, ktorý námestie obkolesuje, sa každý strom zmení na vianočný. Na vetvách namiesto listov visia obrovské nafukovacie ozdoby, ktoré sú na každom strome iné. Zvončeky, husličky, veľké bochníky chleba, dokonca aj vláčiky s výhybkami, takže je to doslova pastva pre oči. Klzisko, koncerty speváckych zborov či rozkošné stánky, ktoré pripomínajú domčeky, to všetko dotvára ilúziu o zimnej rozprávke. V lesnom domčeku si deti môžu pohladkať živé zvieratká, z poštového domčeku pošlú list Ježiškovi, upečú si vlastné koláčiky v tvorivej dielni priamo na radnici alebo sa prevezú na kolotoči či v malom vláčiku, ktorý premáva po námestí. A určite tu ochutnajte tradičný jablkový závin, pečené gaštany maroni, klobásky plnené syrom, kandizované ovocie máčané v čokoláde, ale aj punč či varené víno Glühwein s ovocím. To vo Viedni servírujú do rozkošných keramických šálok, ktoré si po zaplatení zálohy 2 € môžete odniesť domov ako suvenír.

BUDAPEŠŤ
VÖRÖSMARTY A GERBEAUD

Najkrajšie sviatky roka sú v maďarskej metropole najmä o gastronómii. A tak budete mať dilemu, či na námestí Vörösmarty skúsiť rybacie pochúťky a štipľavé halászlé, plnenú kapustu, guláš v bosniaku, huspeninu z mangalice alebo skôr voňavé údené mäso, prípadne posúchy pečené na tradičnom liatinovom sporáku. Keď sa k božským špecialitám pridajú aj koncerty či divadelné predstavenia, sviatočná atmosféra pripomínajúca Vianoce je dokonalá. Samozrejmosťou je aj detský kútik v špeciálnom vyhrievanom stánku, kde si vaše ratolesti môžu upiecť vlastné medovníčky a vyrobiť vianočné ozdoby. Alebo sa radšej chcú korčuľovať? Žiadny problém, klzisko je hneď vedľa známej Baziliky svätého Štefana, ktorej dodávajú sviatočnú tvár aj laserové efekty. Špeciálne premietanie, ktoré dokáže s vhodnou hudbou zmeniť kostol trebárs na medovníkový domček a padá naň virtuálny sneh, má tiež úžasné čaro. Nezabudnuteľným zážitkom je adventný kalendár v oknách vychýrenej cukrárne Gerbeaud, kde sa každý deň za zvuku zvonov otvára ďalšie okienko kalendára.

NORIMBERK
CHRISTKINDLESMARKET

Kde majú najkrajšieho Ježiška? Predsa v Norimbergu. Tu totiž každý druhý rok spomedzi miestnych dievčatiek vyberú to najkrajšie, ktoré si na nasledujúce dvoje Vianoce zahrá Christkind čiže Jezuliatko. Domáci mu hovoria aj Norimberský Vianočný anjel a za sprievodu orchestra sa občas objaví na balkóne kostola Fraukenkirche, aby dodal mestu ešte viac sviatočnej atmosféry. Tunajšou vyhlásenou špecialitou sú nielen norimberské perníky a biskupské chlebíčky, ale aj domáce klobásky a čokoládové pochúťky na všetky spôsoby. Dokonca aj čili papričky obaľované v čokoláde. Ak sem vyrazíte s deťmi, tie si najviac užijú špeciálne kinder vianočné trhy, ktoré sa konajú na námestí Hans Sachs Platz, kde stojí obrovský dvojposchodový kolotoč. A pred odchodom z mesta určite neobíďte slávnu fontánu so sochami svätcov, ktorá síce bude schovaná medzi stánkami, ale môže vám priniesť šťastie. Stačí len nájsť krúžok prevlečený medzi mriežkami, ktorého sa treba dotknúť a otočiť ho.

PLACE DES MEUNIERS ŠTRASBURG

Uhádnete, kde sa konali prvé vianočné trhy v Európe? Práve v alsaskom mestečku na východe Francúzska. Bolo to už v roku 1570, vtedy sa volali aj Christkindelsmärik, čiže trh Jezuliatka a spred nádhernej katedrály Notre Dame sa tradícia postupne preniesla ďalej na starý kontinent. Možno aj preto Francúzi prezývajú Štrasburg metropolou Vianoc a možno aj preto sa vedenie mesta každý rok snaží trhy oživiť niečím novým. Ich kulisy dotvára unikátna svetelná šou premietaná na fasáde paláca L'Aubette a nádherne vyzdobené ulice. Z radnice visia obrovské dekorácie, ktoré pripomínajú medovníčky a v bohato zdobených okeniciach domov, ktoré uvidíte aj počas plavby kanálom, na vás budú žmurkať plyšáci od výmyslu sveta. Každé mestečko so stánkami sa špecializuje na niečo iné. Pre trh na Place des Meuniers sú typické produkty z Alsaska, miesto na Place Gutenberg, kde stojí socha slávneho vynálzcu kíhtlače, je každý rok vyhradené inej krajine a tieto sviatky túto poctu dostane Island. Samozrejmosťou je tiež živý Betlehem, umelé klzisko, detská dedinka s dielničkami či rozprávkami a najmä vynikajúca kuchyňa. Tá tunajšia je mixom nemeckej a francúzskej, takže tu musíte ochutnať vianočný karamel, kačacie foie gras, palacinky alebo tradičné bredele, špeciálne čajové pečivo, ktoré sa pečie iba cez advent. K poháru punču či vareného vína sa však najlepšie bude hodiť alsaská choucroute, čo je zmes kapusty a údeného mäsa. Len pozor, aby sa vám z týchto pochúťok ušlo, vianočné trhy v Štrasburgu totiž každý rok navštívia dva milióny turistov. Bodaj by nie, keď dostali titul najkrajších v Európe.

WROCLAV
JARMARK BOŽONARODZIENINOWY

V tomto poľskom mestečku advent chutí naozaj veľmi sladko. Okrem tradičného vareného vína či punču tu totiž nalievajú aj miestnu špecialitu, tekutý pitný med, ktorý dokonale zahreje aj pri mínusových teplotách. Jarmark Božonarodzieninowy na hlavnom Rýnku je síce menší a skromnejší ako v iných svetových metropolách, ale ani tu nechýba krásny vyzdobený smrek a k sviatočnej atmosfére prispieva aj vysoký stánok s vežičkou a kohútom, ktorý dosahuje až tretie poschodie domu. A čo tu určite treba ochutnať? Grilovaný syr s brusnicovou omáčkou, plnené pirôžky, kapustovú polievku alebo bigos, čiže mäso s kapustou.

Magická

Veríte, že viaceré typicky zimné rastliny, ktorými si ozdobujeme interiéry cez Vianoce, majú po stáročia magickú moc? Hovorí sa o bozku pod imelom, ochrane pred čiernou mágiou ako aj o večnom živote. Nemusíme všetkému uveriť, no práve čas vianočný dáva priestor aj rozprávkam, poverám, snívaniu či nadpozemskému svetu. Uverme teda aspoň tomu čarovnému bozku…

Autorka: Blažena ZEMANOVÁ, **Foto:** shutterstock

BOBUĽKY PRINÁŠAJÚCE ŠŤASTIE

Každý pobozkaný pod imelom bude vraj po celý budúci rok zdravý, šťastný a zahrnutý láskou. Tento príjemný zvyk sa k nám dostal z Británie – tam vraj veria, že to prináša šťastie.

- ✓ Domy ozdobovali vetvičkami imela už starí Kelti, Slovania zasa verili, že vyháňa zlých duchov.
- ✓ Zväzok imela nad dverami alebo stolom ochraňoval pred ohňom.
- ✓ Čarovná moc imela je najsilnejšia, ak je podarované. Preto by sme na vianočné návštevy mali chodiť s vetvičkami imela.
- ✓ Čím má viac bielych bobuliek, tým viac šťastia prinesie v nasledujúcom roku.

CHRÁNI PRED TEMNÝMI BYTOSŤAMI

Cezmína údajne ochraňovala ľudí pred čarodejnicami a čiernou mágiou. Z jej dreva sa vyrábali prahy domov a cezmínové kríčky sa vysádzali pred príbytky. Má dekoratívne sfarbené ostré listy, ktoré dopĺňajú prenikavo červené bobuľky. Veľmi dobre sa kombinuje vo vianočných aranžmánoch, hoci uschne, nezvädne ani nestratí farbu.

- ✓ Kelti, Rimania, ale aj budhisti považovali cezmínu za svätú rastlinu, Indiáni využívali jej drevo na výrobu rôznych ozdôb, ktoré slúžili ako talizmany pri boji s nepriateľskými kmeňmi.
- ✓ Listy cezmíny prezrádzali zvedavým dievčatám, kto sa stane ich životnou láskou. Napísali na ne mená chlapcov a uložili pod vankúš. Ráno vybrali jeden lístok a meno ich lásky bolo odhalené.
- ✓ Oddávna sa vysádzala aj ako živý plot, lebo vraj bránila temným bytostiam v prístupe k príbytkom.
- ✓ Cezmínové drevo horí aj mokré. Je veľmi kvalitné a rezbári ho radi využívajú na rôzne intarzie.

moc rastlín

VIANOČNÁ RUŽA NESMIE CHÝBAŤ

Výrazná červená vianočná ruža, ktorú nazývame aj vianočná hviezda, už roky neodmysliteľne patrí k Vianociam. Je to prýštec najkrajší a pochádza z Mexika. Ako sa oň postarať, aby vydržal čo najdlhšie?

- ✓ Kupujte ho v osvedčenom kvetinárstve, s pevnou stonkou, trochu rozvetvený a mohutnejší. Prezrite, či je úplne zdravý a nepoškodený.
- ✓ Pri prenose z kvetinárstva rastlina nesmie prechladnúť, mala by byť zabalená vo viacerých vrstvách papiera.
- ✓ Po príchode domov ju treba ochrániť od teplotného šoku, aspoň hodinu ju nechajte zabalenú.
- ✓ Vianočná ruža neznáša sálavé teplo a škodí jej suchý vzduch, no aj chlad – umiestnite ju čo najďalej od radiátora, ale nie do prievanu. Potrebuje aj dostatok svetla.
- ✓ Polievajte odstátou vodou izbovej teploty, až keď je substrát polosuchý, v miske pod kvetom nesmie stáť voda.
- ✓ Pri kontakte s rastlinou buďte opatrní, lebo pri poškodení vyteká biela hustá tekutina, ktorá dráždi sliznicu a na pokožku pôsobí jedovato.

Čo symbolizujú iné zimné rastliny, ktoré by nemali chýbať vo vianočnom interiéri?

MAHÓNIA – dlhovekosť a pokojnú jeseň života

ZIMOZELEŇ – manželská vernosť

BOROVICA – vitalita a vytrvalosť

ČEMERICA – sila a nádej

BREČTAN – večný život

VLAKY ZRÝCHLIA A EXPRES PÔJDE Z KOŠÍC PRIAMO DO VIEDNE

Železničná spoločnosť Slovensko (ZSSK) zvyšuje rýchlosť ďalších vlakov medzi Bratislavou a Púchovom na 160 km/h. Pozrite sa, ako sa to prejaví v novom cestovnom poriadku, ktorý začne platiť od 10. decembra 2017.

Autor: mc, **Foto:** ZSSK, Alexandra Kardošová

IC VLAKY

Výrazné zmeny prinesie zavedenie 160-kilometrovej rýchlosti v úseku Bratislava – Púchov, ktoré vlakom InterCity (IC) zrýchli cestu z Bratislavy do Trenčína na 59 minút, do Žiliny na necelé dve hodiny (01:52 – IC 510, 01:54 – ostatné IC). Celkový jazdný čas najrýchlejšieho páru IC 510/513 zostane zachovaný, pri ostatných IC vlakoch medzi Bratislavou a Košicami sa skráti na 4 hodiny a 54 minút a všetky IC vlaky budú premávať denne.

Najrýchlejší pár vlakov IC 510/513, ktorý prejde trať Košice – Bratislava za 4 hodiny a 42 minút, bude z Bratislavy plynule pokračovať do Viedne ako vlak kategórie regionálny expres (REX).

DO ZAHRANIČIA

Medzištátne vlaky ZSSK zabezpečujú priame spojenia prevažne do krajín susediacich so Slovenskom, výnimkou sú priame vlaky EuroCity do Berlína a Hamburgu. Hlavnými destináciami sú Viedeň, Praha a Budapešť, odkiaľ sa dá cestovať ďalej po Európe.

Okrem spomínaného vlaku IC z Košíc do Viedne (cesta potrvá 6 hodín a 12 minút) sa o 16 minút skracuje aj jazda z Bratislavy do Budapešti, takže potrvá menej ako dve a pol hodiny.

Priame nočné spojenia do Krakova a Varšavy zostávajú, rovnako dva denné vlaky z Košíc do Budapešti.

RÝCHLIKY

Zvýšením rýchlosti na 160 km/h v úseku Bratislava – Púchov sa skráti cestovný čas rýchlika na severnej trase (cez Žilinu) z Bratislavy do Košíc na 5 hodín a 50 minút.

Nočné spojenie východu so západom zabezpečí pár vlakov R 614 (17614)/615 na trase Bratislava hl. st. – Humenné, v ktorých bude celoročne radený autovozeň.

Cestujúci budú mať zároveň možnosť zakúpiť si v pokladniciach lístky aj na prípojné autobusy SAD Humenné zo stanice Kysak (v pilotnej prevádzke budú 3 autobusové spoje v smere Prešov – Giraltovce – Svidník/Stropkov).

Rýchliky na južnej trase zostávajú jazdiť ako v končiacom cestovnom poriadku – každé dve hodiny pôjdu vlaky Bratislava – Banská Bystrica a každé dve hodiny priame vlaky Bratislava – Zvolen – Košice.

REGIÓNY

Až 63 percent všetkých osobných vlakov a regionálnych expresov je plánovaných v nových alebo modernizovaných súpravách. Najvyššie percento týchto vlakov bude v bratislavskom (86 %) a prešovskom regióne (87 %).

Na žiadosť Slovákov denne dochádzajúcich do Bratislavy z maďarských pohraničných obcí obnovuje ZSSK spojenie medzi Petržalkou a Rajkou. V spolupráci s maďarským dopravcom GySEV vypraví denne 5 vlakov každým smerom na trase Bratislava-Petržalka – Rajka – Hegyeshalom s prípojmi na ďalšie smery.

Žiaci a študenti jazdiaci ráno od Komárna do škôl v Nitre nebudú musieť prestupovať v Nových Zámkoch. Priamy vlak príde do Nitry o 7:18, bude pokračovať do Leopoldova, kde budú mať cestujúci štvrť hodiny na prestup na rýchlik smerom na Žilinu a do Tatier.

V tomto regióne vznikne aj nové spojenie s odchodom z Nových Zámkov o 4:00 a príchodom do Trnavy o 5:21. Podobné vlakové spojenie s príchodom do Trnavy na šiestu hodinu v súčasnosti neexistuje.

V Trenčianskom a Žilinskom kraji sa zlepšia spojenia Žiliny s Považskou Bystricou a Púchovom.

V spojení stredného a východného Slovenska sa poobedňajší regionálny expres z Banskej Bystrice (15:36) do Margecian (19:14) „Kráľova hoľa“ posúva po žiadostiach cestujúcich o dve hodiny neskôr. ZSSK tak vyhovela cestujúcim, ktorí nemali vhodný vlak na návrat z výletov z Kráľovej hole a Slovenského raja. Navyše je v Margecanoch možnosť prestupu na rýchlik s príchodom do Košíc 19:53.

ZOBERTE SI AUTO DO VLAKU

Miesto šoférovania stoviek kilometrov prídete do cieľa vyspatí

Lístky kúpite aj cez internet

Auto, motorka či štvorkolka? Vaše vozidlo odvezie ZSSK v autovlaku, zatiaľčo vy môžete odpočívať. Nemusíte ani chodiť do staničnej pokladnice. Lístok si môžete kúpiť cez internet a potom stačí s predstihom priviezť auto na stanicu, naložiť ho a nastúpiť do vlaku.

V roku 2016 ZSSK prepravila na vlaku skoro 12-tisíc vozidiel. Najobľúbenejšou trasou slovenských autovlakov je Košice – Praha. Koncom roku 2017 ZSSK eviduje 12-percentný nárast počtu prepravených automobilov a až 30-percentný nárast vo vnútroštátnej preprave na trase Bratislava – Humenné a späť.

Prehľad autovlakov ZSSK:

Poprad-Tatry – Praha a späť,
Košice – Praha a späť + denný autovlak v piatok a nedeľu
Bratislava – Humenné a späť
Praha – Humenné a späť

Odchody vlakov sú spravidla večer a príchody ráno. Výnimkou je denný autovlak Košice – Praha. Vozidlo je potrebné nakladať zvyčajne hodinu a pol pred odchodom vlaku. Podrobnejšie informácie nájdete na www.slovakrail.sk / Nočné vlaky / Autovlak (alebo QR kód na konci článku).

Vybrané ceny za prepravu auta:

Z Košíc do Prahy už od 49,90 €
Z Popradu do Prahy už od 52,90 €
Z Humenného do Bratislavy 39,90 €

V cene je zahrnutá preprava auta + lístok pre cestujúceho v 2. vozňovej triede. Ďalší štyria cestujúci (v rámci jedného prepravovaného auta) môžu využiť lístky za zvýhodnenú cenu.

Lôžko, ležadlo, prípadne miestenka nie sú zahrnuté v cene, cestujúci má možnosť vybrať si podľa vlastných požiadaviek. V každom nočnom autovlaku je zaradený osobitný lôžkový vozeň určený prednostne pre cestujúcich s vozidlom.

Lôžkové vozne predstavujú najkomfortnejšie cestovanie v nočných vlakoch. Jednotlivé lôžkové kupé môžu byť Single (jednomiestne), Double (dvojmiestne) a Triple (trojmiestne). Okrem toho sú rozdelené na mužské a ženské, pričom mix pohlaví je povolený len v prípade skupiny cestujúcich, ktorí si zakúpia všetky lôžka v kupé. Uzamykateľné kupé sú okrem lôžok vybavené aj umývadlom a k dispozícii je balená voda 0,5 l, croissant, príp. raňajkový balíček (Single), hygienický balíček (pitná voda na ústnu hygienu, uterák, mydlo). O celkovú bezpečnosť vo vozni sa počas prepravy stará stevard, pridelený pre každý vozeň zvlášť. V prípade potreby si môže cestujúci priamo od stevarda zakúpiť alko/nealkoholické alebo teplé nápoje, prípadne doplnkový tovar (zubná kefka, hrebeň, papuče).

Autovlaky

Lôžka

ZLEPŠUJEME SA, NEVERÍTE? OTESTUJTE!

Pod týmto názvom národný železničný dopravca ZSSK na jeseň odštartoval reklamnú kampaň v médiách. V nej vyzýval ľudí, aby vyskúšali služby a firme dali spätnú väzbu. Špeciálny dôraz sa v kampani kládol na testovanie reštauračných služieb, detských vozňov a autovlakov.

Zmyslom celoslovenskej kampane je testovanie vybraných služieb ZSSK, ktorá od roku 1996 zmodernizovala takmer polovicu svojej prepravnej kapacity.

„Železnica je v porovnaní s cestnou dopravou veľmi ekologická a pohodlná. Aj keď ľuďom prostredníctvom médií utkvejú v pamäti skôr problémy s počasím a výlukami, faktom je, že takmer 93 percent našich vlakov počas roka príde do staníc načas," konštatuje Karol Martinček, člen predstavenstva a riaditeľ úseku obchodu ZSSK.

„Naším strategickým cieľom je do roku 2030 prepraviť 100 miliónov cestujúcich, čo je v porovnaní s dneškom nárast o 54 percent. Chceme s našimi zákazníkmi vytvoriť otvorenejší vzťah a podnietiť aj našich zamestnancov k angažovanej práci pre modernú firmu," doplnil Patrik Horný, podpredseda predstavenstva a riaditeľ úseku ekonomiky a informačného manažmentu ZSSK.

A ako samotné testovanie dopadlo? Či zmena k lepšiemu naozaj nastala, si chcelo otestovať dovedna 1 865 záujemcov, vyžrebovaní však boli len traja. Krátke videá z natáčania si môžu všetci záujemcovia pozrieť na oficiálnej kampaňovej webstránke **www.zlepsujemesa.sk.**

Aplikácie DO KABELKY

Medzi mobilnými aplikáciami si tú svoju nájde už dnes snáď každý. Niektoré sú pre cestovateľov, niektoré pre hudobných nadšencov, iné špeciálne pre športovcov. Tentoraz sme sa pokúsili nájsť päť aplikácií, ktoré by mohli potešiť dámy.

Autor: dh **Foto:** YouCam Makeup, Tavola

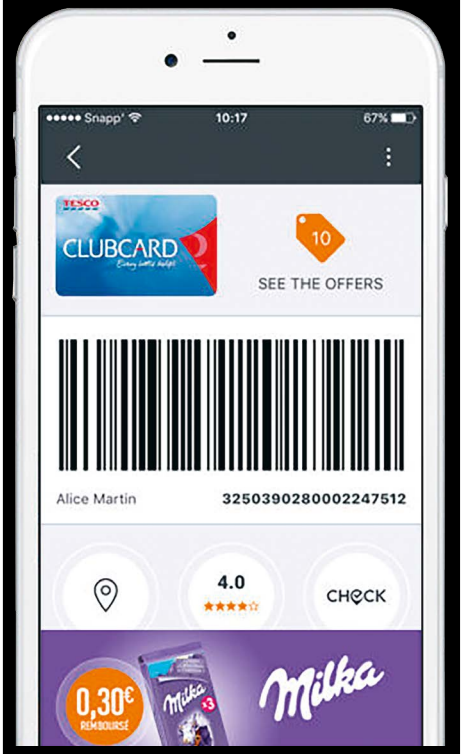

VŠETKY KARTY NA JEDNOM MIESTE

Aj keď rodové stereotypy pomaly strácajú na sile, pravidelnému nakupovaniu v supermarketoch sa žiadna žena nevyhne. Počas nákupov na nás čaká veľa možných problémov a jedným z nich je nájdenie tej správnej vernostnej karty pri pokladni. Aplikácia FidMe vám umožňuje naskenovať čiarové kódy a urobiť si tak virtuálnu peňaženku so všetkými vernostnými kartami. Pri pokladni potom už len ťuknutím prsta vyberiete správnu kartu a pokladníčka z displeja oskenuje čiarový kód. Aplikácia je zadarmo.

TAVOLA

Fajn, varenie nie je čisto ženská vec, ale keď už máme variť, tak sa to dá urobiť aj so štýlom. Aplikácií, ktoré zhromažďujú recepty je mnoho, nám padla do oka aplikácia Tavola. Toto slovo znamená v taliančine stôl a aplikácia skutočne ponúka množstvo receptov talianskej kuchyne. Interaktívne vás prevedie celým postupom prípravy jedla a priebežne vám ukazuje obrázky výsledku, ku ktorému by ste sa mali dopracovať. To však nie je všetko. Aplikácia vám k zvolenému jedlu ponúkne vhodné víno a dokonca aj vhodnú hudbu.

NECHTOVÉ ŠTÚDIO

Táto rubrika je dôkazom, že mobilné aplikácie dnes existujú skutočne na všetko. Na webe sme zakopli o appku Virtual Nail Salon, no podobné služby ponúka aj niekoľko ďalších, občas ich ponúkajú väčší výrobcovia kozmetiky. Fotoaparátom vo vašom telefóne si odfotíte ruky a v aplikácii už na vlastných nechtoch môžete skúšať rôzne odtiene a typy lakov. Samozrejme, aplikácia vám umožní okamžite si pozrieť katalóg lakov toho-ktorého výrobcu. Rôzne aplikácie tohto typu fungujú na operačnom systéme iOS, ako aj na konkurenčnom Androide a zväčša sú zdarma.

ZDRAVIE V MOBILE

Ženské telo má špecifické potreby a v určitých situáciách vie mať aj špecifické úlety. A keďže dnes už existujú aplikácie na všetko, existujú aj na sledovanie spánkového režimu, antikoncepčných tabletiek či menštruačného cyklu. Napríklad aplikácia MyPill vás upozorní, aby ste si včas vzali tabletku. Aplikácia Clue zas sleduje menštruačný cyklus a môžete do nej zadávať všetky príznaky, ktoré ho sprevádzajú, naplánovať si plodné dni a podobne.

YOUCAM MAKEUP

Vyskúšať si šaty v kabínke je jedna vec, no vyskúšanie všakovakých foriem makeupu môže byť trochu rébus. Šikovní vývojári mysleli aj na tento problém, a preto si do telefónu môžete stiahnuť aplikáciu YouCam Makeup. Aplikácia je k dispozícii na iOS aj Android. Pomocou kamery si urobíte selfie (ktože by ich nemal rád) a v aplikácii môžete na svoju tvár začať nanášať make-up a rúže všetkých odtieňov. Okrem toho si môžete vyskúšať virtuálne parochne všetkých štýlov a farieb. Samotná aplikácia je zadarmo, no niektoré pokročilé funkcie sú už tradične spoplatnené.

ZLEPŠUJEME SA,
NEVERÍTE? OTESTUJTE!
ZMODERNIZOVALI SME UŽ
TAKMER POLOVICU VLAKOV
www.zlepsujemesa.sk

www.zssk.sk | ✆ 18 188

ŽELEZNIČNÁ SPOLOČNOSŤ SLOVENSKO
NÁRODNÝ DOPRAVCA

Prídete na to aj bez internetu?

Aj keď najväčšie zimné sviatky už klopú na dvere, tak sa netreba stále len za niečím naháňať. Skúste sa trochu odreagovať a aspoň na chvíľu prestať myslieť na to, čo všetko doma ešte nemáte a musíte to zohnať, kúpiť alebo urobiť a absolvujte s nami malý vedomostno-zábavný test.

Dóm svätej Alžbety v Košiciach je najväčším kostolom na území Slovenska s plochou interiéru až 1200 metrov štvorcových a kapacitou až 5000 ľudí.

Koľko sa nachádza v dóme oltárov?

a) 3
b) 7
c) 10

Prvé Betlehemy sa začali vyrábať v Ríme už v 10. storočí.

Kto sa v roku 1223 pričinil o ich rozšírenie do väčšiny kresťanského sveta?

a) francúzsky panovník Ľudovít IX. svätý
b) František z Assisi
c) pápež Honorius III.

Vianočné stromčeky sa prvýkrát začali objavovať v rámci Európy na území Nemecka.

V ktorom storočí to bolo?

a) 14. storočie
b) 15. storočie
c) 16. storočie

Polnočná omša je nielen jeden z najkrajších cirkevných obradov počas vianočných sviatkov, ale aj názov slovenskej divadelnej hry.

Kto je jej autorom?

a) Peter Karvaš
b) Ivan Stodola
c) Ján Solovič

V populárnej českej komédii Pelíšky sa časť deja odohrávala v rodine Krausovcov, ktorej hlavou bol nezabudnuteľný Jiří Kodet a jeho manželkou Emília Vásáryová. Vychovávali spolu jedinú dcéru Jindřišku.

Ktorá česká herečka ju vo filme stvárnila?

a) Kateřina Janečková
b) Kristýna Nováková
c) Hana Vagnerová

Jednou z najznámejších vianočných pesničiek u nás je skladba Svet lásku má, ktorú spoločne spievajú v troch jazykoch Pavol Habera, Karel Gott a Peter Dvorský.

Kto napísal text tejto krásnej skladby?

a) Martin Sarvaš
b) Peter Uličný
c) Daniel Hevier

Od roku 1999 môžu slovenské deti písať listy Ježiškovi na adresu Ježiško 999 99 v rámci projektu Vianočná pošta.

Do ktorej obce sú ich zásielky doručované?

a) Rajecká Lesná
b) Partizánska Ľupča
c) Slovenská Ľupča

(Správne odpovede: 1-c, 2-b, 3-c, 4-a, 5-b, 6-c, 7-a)

Čo poteší mužov pod stromčekom?

Vianoce sa blížia a s nimi aj nákupy rôznych druhov hračiek pre deti každého veku. Skôr, než bude neskoro, posvieťme si na päť zaujímavých technických vychytávok, ktoré pod stromčekom rozžiaria oči všetkým chlapcom v domácnosti - či už majú titul syn, otec alebo dedo.

Autor: dh, **Foto:** archív značiek

FITBIT ALTA FITNESS TRACKER

Smart-hodinky sú už nejaký čas hitom a na trhu je ich nepreberné množstvo. Ak máte doma športovca, určite ho poteší gadget zameraný na meranie športových výkonov v reálnom čase. Náramok sníma pulz vášho srdca a tak dokáže nielen zrátať spálené kalórie, ale aj strážiť váš denný režim a zdravý spánok. Okrem toho zráta napríklad aj počet krokov a prejdenú či prebehnutú vzdialenosť. Na vás už je len výber toho správneho prístroja, aby sa čo najlepšie hodil ku záľubám svojho nositeľa.

Cena: cca. 100 eur

POLAROID CUBE PLUS

Akčnej kamerke GoPro už asi nikto nezoberie kultový status, ktorý stúpa s každým zverejneným adrenalínovým videom. Vývoj však ide dopredu, na trend naskočili aj iné značky a niektoré sa vedia pochváliť zaujímavými a cenovo dostupnými kúskami. Napríklad kamera Polaroid Cube Plus dokáže okrem nahrávania videa a fotografovania aj streamovať vaše adrenalínové aktivity na Facebook v reálnom čase. Je pritom menšia a aj lacnejšia ako veľa konkurenčných modelov s podobnými vlastnosťami. Zostáva dodať len varovanie podobné ako pri virtuálnej realite. Nezabúdajte v prvom rade na vlastnú bezpečnosť.

Cena: cca. 160 eur

SAMSUNG GEAR VR

Tam, kde nestačí svet z mäsa a kostí, nastupuje virtuálna realita. Ak si ju chcete vyskúšať, opäť existuje množstvo možností. Jednou z nich je aj sada Samsung Gear VR. Môžete cez ňu sledovať filmy, hrať hry alebo s pomocou iných prístrojov aj vytvárať vlastný virtuálny obsah. Vo virtuálnom svete pritom nemusíte byť sami, headsety sa dajú zosieťovať a vy si tak môžete pozrieť dobrý film spolu s kamarátmi. Hlavne sa vo virtuálnej realite nezabudnite.

Cena: 128,90 eur

ORAL B GENIUS 9000

Ak ste si mysleli, že v kúpeľni to už dnes zvládnete bez technológií a softvéru, ste na omyle. Elektro-nadšenca určite poteší vysoko sofistikovaná zubná kefka Oral B Genius 9000 (alebo nejaká jej vývojová sesternica). Okrem prešpekulovaného tvaru kefky má Genius 9000 zabudovaný bluetooth. Cezeň sa elektrická zubná kefka spáruje so smartfónom. Pomocou aplikácie tak dokáže sledovať vašu zubnú hygienu. Kefka meria čas, ktorý strávite čistením zubov a sníma tlak, ktorý vyvíjate pri čistení. Matrix v papuľke.

Cena: 210 eur

IROBOT ROOMBA 980

Niet väčšej slasti ako mať možnosť zveriť nejakú domácu prácu robotovi. Napríklad otravné vysávanie. O všetko sa dnes postará robotický vysávač. Napríklad iRobot Roomba 980 sa ovláda pomocou aplikácie, v ktorej mu dokážete presne určiť, kedy má povysávať. Keď je s prácou hotový, sám sa vráti na nabíjaciu stanicu. Na jedno nabitie dokáže pracovať 120 minút a keď sa mu batéria vybije, sám sa vráti na nabíjačku a potom prácu dokončí. Roomba 980 sa dá ovládať aj cez rozhrania Amazon Alexa alebo Google Assistant, čiže poslúcha doslova na slovo.

Cena: 999 eur

Možno nájdete aj čarovnú jedličku

Čaute deti, už máte doma adventný kalendár a každý deň z neho zjete len jednu čokoládku? Tak potom asi budete presne vedieť, koľko dní nám dnes chýba do Štedrého dňa, kedy si budete pri stromčeku rozbaľovať darčeky od Ježiška. Aby sme vám ten čas čakania na Vianoce aspoň trochu skrátili, tak sme si pre vás prichystali zopár obrázkových a slovných úloh. Skúste ich všetky vyriešiť!

Pripravili: Kristína SLEZÁKOVÁ, Ľudmila MOLEKOVÁ

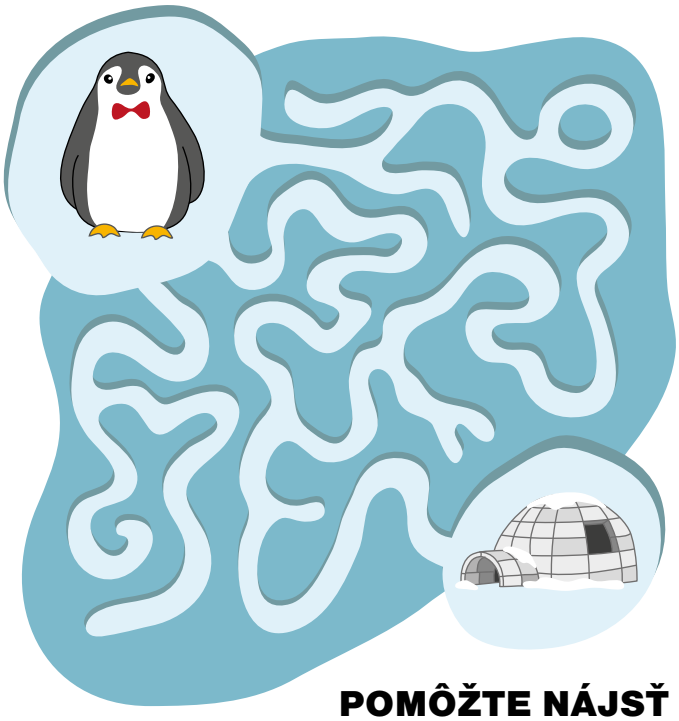

POMÔŽTE NÁJSŤ TUČNIAKOVI ĽADOVÝ DOMČEK

Malý tučniak si dal červeného motýlika a vybral sa na vianočný koncert antarktídskej filharmónie. Počas návratu domov však nasnežilo a on teraz nevie nájsť cestičku vedúcu do jeho ľadového domčeka Iglu, ktorý mu tu postavil jeho starý kamoš Eskimák Inuit. Vy s tým budete raz – dva hotové, však?

NÁJDI DESAŤ ROZDIELOV

Nočnou krajinou, kdesi pod Tatrami si po snehu vykračuje Mikuláš. Alebo je to Dedo Mráz či nebodaj Santa Claus? Kto sa v nich má vyznať, že? Skrátka ujo v červenom oblečení a s bielou bradou má na chrbte nošu plnú balíčkov, ale ani na jednom obrázku to nevyzerá rovnako ako na druhom. Podarí sa vám vypátrať 10 odlišností?

DOKRESLI A VYFARBI OBRÁZOK

No a teraz prichádza najťažšia hádanka – aké zvieratko je spolu s líškou na obrázku? Ak na to prídete, tak budete hneď vedieť, aké ceruzky alebo fixky potrebujete na jeho vyfarbenie. Ešte predtým však perom pospájajte číslice od 1 do 22 a písmenká od a po u. A potom nezabudnite nakresliť na obrázok ešte zopár pekných gúľ a ozdôb, nech aj táto podarená dvojica má pekné Vianoce.

HĽADAJ MESTO UKRYTÉ VO VETE

V tomto stĺpčeku sa nachádza desať viet, ktoré pri prvom prečítaní síce dávajú zmysel, ale v každej z nich je zároveň ukrytá jedna európska metropola. Tvojou úlohou je nájsť písmenká, ktoré tvoria názov niektorého zo známych miest nášho kontinentu. A aby to nebolo úplne ľahké, tak v posledných troch vetách sú tie písmená zoradené odzadu dopredu. Na druhej strane dĺžne a mäkčene netreba brať do úvahy...

1. Darmo, s kvalitou nič neurobíš.
2. Peter, Milan, Ondrej sú kamaráti.
3. V tejto vode sa nesmie kúpať!
4. Tento tvar im nepristane.
5. Nový tovar na sklade už nie je.
6. Malo Slovensko peknú prírodu?
7. Každej žene varešku do kuchyne netreba.
8. Neber gazdovi kone.
9. Prstom mu znázornil rebrovú kosť.
10. Pozri, nad oknom visí cencúľ.

Riešenie:
1. Moskva, 2. Milano, 3. Odesa, 4. Rím, 5. Varna, 6. Oslo, 7. Ženeva, 8. Zagreb, 9. Berlín, 10. Kodaň

Publius Ovidius Naso	väčší zväzok slamy	pretože	sčasti sa zmáčajte	podkovala	Autor krížovky: Juraj Mitošinka	osamelo trčala (zried.)	úloha herca	skratka pre Elektrárne Vojany	označenie lietadiel Jordánska	liehový nápoj	viazací stroj	**Pomôcky:** utilis, alpaka, etol, štyk, tula	nadchni, oduševni	divá príroda	dopravovať na iné miesto
hltavo pi, logaj (expr.)					reč, príhovor / požieralo							skratka odseku / organická zlúčenina			
2. časť tajničky															
stalo sa bodrým									riedka tkanina / porábajú (expr.)						
strávila istý čas v očakávaní								kozorožec, po česky / ***1. časť tajničky***							
Pomôcky: enol, konka, žerať, JY,šrapnel	posunú dopredu	spôsob ozdobovania kovov / vzlietol					klamal / mužské meno						čože / spolková krajina v Nemecku		
týčilo sa (knižn.)						zátočina (bás.) / prestal horieť						zázrak, čudo / kempovanie			
plemeno					vyvolával des / krúžok (hovor.)						malá lesná šelma / rozožierali				
Edita (dom.)				konská železnica / Helena (dom.)						pahreba (zastar.) / vyhrávala					
rímske číslo 550			citoslovce zvolania do diaľky / spletá						znie hrom / ruský bodák na pušku					pohonná zmes pre výbušné motory	hlaveň (hovor.)
obyvateľ severných krajín								delová strela / len							
osožný, užitočný							odborník v italistike / fosfid uránu								
3. časť tajničky															
konštrukcie na chovanie včiel				zliatina medi, niklu a zinku							športová hra s loptičkou				

ĽAHKÉ ✪

		3	6					
		8		9			1	
		2	5				6	
	8				9			
	5	6		7		4	2	
			2				5	
	7				2	3		
	6			4		2		
					1	9		

STREDNÉ ✪✪

4				5		1		
	8		1					
2		1		4				9
7						2	1	
	2		6		9		7	
	4	8						5
8				1		5		6
					5		3	
		7		6				2

AKO POSTUPOVAŤ PRI RIEŠENÍ SUDOKU?

Cieľom hry je vyplniť prázdne políčka číslami od 1 do 9.
Dôležité je dodržať tieto podmienky:

- v každom riadku sa každé číslo môže vyskytovať iba raz
- v každom stĺpci sa každé číslo môže vyskytovať iba raz
- v každom poli 3x3 sa každé číslo môže vyskytovať iba raz

Thomas Fuller	urobilo pohyb	***1. časť tajničky***	potočila, zvrtla	Anna (dom.)	ploché skalisko (geol.)	meno Delona	**Pomôcky:** okonel, Amon, lár, alaš, skar	***3. časť tajničky***	skratka rozpočtovej organizácie	Izidor (dom.)	vyšetrovanie hmatom	priznať, pripustiť	vypínal sa	***4. časť tajničky***	štvorček (typ.)
otecko (fam.)							pridlávme (expr.)								
mäkké súkno							rozlíšim / kvapalný vosk								
spievala bez slov, pohmkávala									zohneš / sopečná vyvrelina						liaty magneticky tvrdý materiál
rímsky domáci bôžik				fňukal, vzlykal / pseudoveda						slez (bot.) / čistiaci prostriedok					
olúp					potárať / bilo sa (expr.)								EČV Ilavy / viackrát šibla, pošľahala		
Pomôcky: alni, malva, ronal, Pan, šelf	zostav z hotových súčastí	vyťahuj meč / ***2. časť tajničky***				rev, hukot (expr.) / žblnkotať (expr.)						grécky boh lesov / pánsky plášť			
stal sa divým							úžitková rastlina / zn. cukroviniek				aj keď / skr. Ligy arabských štátov				
najmenšia častica látky									rascový likér / stadiaľ, odtiaľ					***5. časť tajničky***	ktorá niečo nesie
zbadali								Slovan (zastar.) / biblické muž.meno							
EČV Nitry			kto lieči alopaticky / chumáč včiel							Šebastián (dom.) / hovor, rozhovor					
decht (hovor.)				české muž.meno / letecké krídlo							štát v jv. Ázii / klub atlétov				
vyhol sa							voňavka, odekolón (zastar.)								
jojčať, bedákať (expr.)							nepredvídaná								

ĽAHKÉ ✪

	1			3		9		
	3		9					1
		8	5	7				6
		7	1					
5	6						4	3
					3	5		
9				2	7	6		
8					9		5	
		1		6			2	

STREDNÉ ✪✪

	9	1			8			4
				2				3
		2			7			
4	5					9		2
			4		3			
7		6					4	1
			1			3		
6				7				
1			5			6	2	

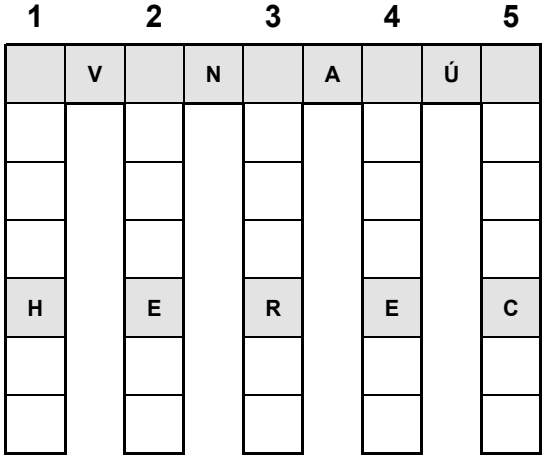

1. Meno Maigu
2. Súbor všetkých písmen jednej grafickej sústavy
3. Výrobňa chleba a pečiva
4. Textový podklad opery
5. Pomocou chemických látok

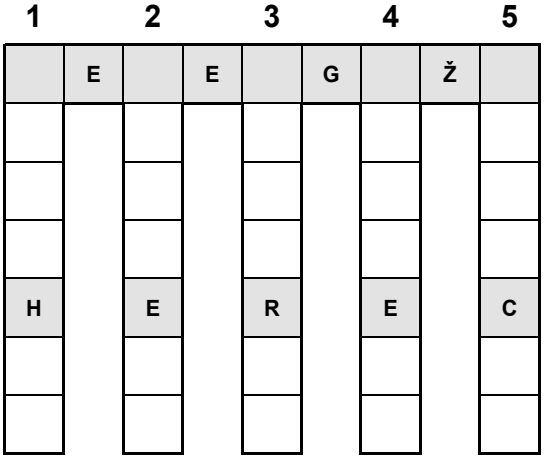

1. Klamaný manžel (pren.)
2. Dámske spoločenské šaty
3. Organizačná zložka úradu
4. Predplatiteľ
5. Druh kaktusa, nopál

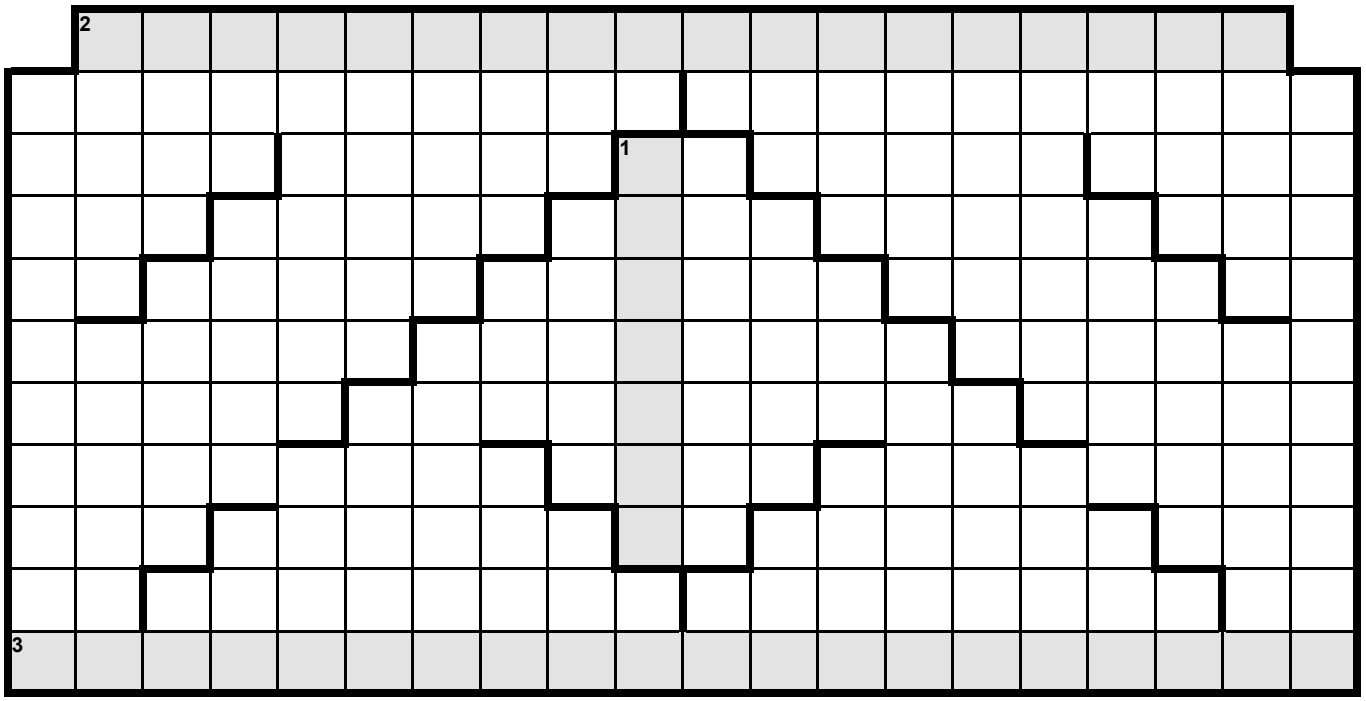

10. dobrodinec, margarétka, sabotovalo, servopohon, zmaturujem.

8. dobromil, judaista, ortodont, spánkové, volalo sa.

7. ateista, splodia, triasol.

6. citral, donald, eustach, cholera, leptač, morava, osušte, pokles, pomkne, rovnak, sírili.

5. cáril, doraz, emila, jasne, justo, kasal, kobra, lalok, letok, lotor, ostal, ovime, píska, šaško, šikmo, temis, upi si, vtisk, žasol, želám.

4. akis, dolo, eben, eses, kalo, kopt, naso, sala, sapo, sido, tvor, ujal.

3. amu, asa, cuh, eus, hio, knt, lár, ltv, mot, nos, ola, pob, ron, sin.

2. ak, ae, av, jé, mg, no, nz, ol, ps,ve, vl, ya.

DARUJTE VŠETKY DARČEKY V JEDNOM

S EUROVEA KARTOU

EUROVEA

VYHRAJTE POUKÁŽKY

V HODNOTE 300 €, 200 €, 100 €

NA NÁKUP V ŠPORTOVOM OBCHODE

Stačí poslať SMS v tvare **NACESTE** na číslo **6667** a budete zaradení do žrebovania.

Cena 1 odpovednej SMS je 1 € s DPH.
Súťaž trvá do 31.12.2017.

Podmienky súťaže nájdete na www.facebook.com/magazinnaceste